

הישיבה השמונים וחמש של הכנסת התשיעית

יום רביעי, ט"ו אדר א' תשל"ח (22 פברואר 1978)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממ"שלה: חוק הפיקוח על המטבע, תשל"ח—1978.

כמזכיר הונחו מסקנות ועדת החינוך והתרבות, בנושא: "התכנית לשדר את ההצגה 'חברת חזקה' בטל-וויזיה, ובנושא: 'התוצאות העגומות של העדר חינוך יהודי'.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת הבוקר, ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונח

ב. הצעה לסדר-היום

עזרה להורי ילדים בעלי נכות של 100%

היו"ר מ. ל. מרון:

נתחיל עתה בהצעה דחופה לסדר-היום, של חבר-הכנסת מרדכי וירשובסקי, בנושא: עזרה להורי ילדים בעלי נכות של 100 אחוז. רשות הדיבור לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מעלה לפני הבית, או לפני החברים המעטים שהתפנו לנושא אנושי זה, נושא שהציבור ואנחנו כולנו חייבים, לדעת, לתת את הדעת עליו. אנחנו מדברים היום הרבה על המלחמה בפשע המאורגן. אני רוצה לדבר היום על חטא מאורגן של כל החברה הישראלית נגד אנשים שבסופו של דבר הם אומללים, וכל עזרה שנוכל להושיט להם תשפר את מצבם במידה קלה מאוד, אבל הם ימשיכו להיות אומללים.

מדובר במדינת ישראל אשר תמיד התגאתה בגישתה הסוציאלית ובמוסדות שהיא הקימה כדי להילחם בעוני ובמצוקה. יש עדיין שכבה של אנשים שכל שיהיו חלשים יותר כן מתעמרים בהם יותר. אינני יודע אם יש כוונה בכך, אני בטוח שאין בכך כוונה ובוודאי לא ודון כלשהו, ודאי שכל אדם, בין שהוא חבר הכנסת ובין שהוא אזרח, כאשר הוא שומע את הדברים האלה — מזדעזע.

אף-על-פי-כן נדהמתי מאוד — אני בטוח שגם כל כל מי שקרא נדהם — לשמוע פסק-דין שניתן בשנת 1978 על-ידי בית-המשפט העליון לגבי הורה של קטין אשר למעשה קשה לראות בו בן-אדם בחברה האנושית, קטין שהוא משותק בארבע גפיו, עיוור וגם מוגבל בשכלו, קטין שכל כולו נתון בטיפול הוריו כל ימי חייו. כאשר ההורה של אותו קטין ביקש מהשלטונות לקבל פטור על רכב שהוא רוצה לקנות כדי לאפשר לילדו את הטיפול הדרוש, קיבל תשובה שלילית מהמוסד לביטוח לאומי וממשרד האוצר שקבעו: בהתאם לנוהלים המקובלים אי-אפשר לבוא לקראתך והילד איננו זקוק לרכב לצרכיו השוטפים. גם בית-המשפט העליון, אשר הביע חרדתו

מהמצב הזה, אמר: הכנסת חייבת לטפל בנושא זה. בית-המשפט העליון לא היה יכול להושיע מפני שהמצב החוקי הוא כזה שאין מה לעזור.

אני חושב שגם אם ימצאו פתרון ספציפי לנער האומלל — עד כמה שנודע לי אביו של הנער האומלל נפטר בימים אלה — על-ידי מעשה חסד יוצא-דופן, הבעיה ביסודה לא נפתרה.

מדינת ישראל חייבת יותר מכל מדינה אחרת דווקא לדאוג לשכבות החלשות שלא ניתנת להן בכלל — לא מדובר בשיקום, לא מדובר בהבראה — אפשרות להתקיים בצורה אנושית מסוימת. אין כממשלה וכמדינה שחייבות לעשות זאת. אני סבור שאנחנו מזניחים את הנושא הזה. מצאנו פתרונות לאלף ואחת בעיות, מצאנו מסגרות לסוגים שונים של אנשים נפגעים. מסוג כזה, אשר ככל שנעשה גם לא נטיב עמו ולא נביא אותו לכלל המסגרת האנושית הימיומית הרגילה, אנחנו בכלל מתעלמים, או אם איננו מתעלמים, לפחות איננו יוצרים את הכלים לעזור להם.

לדעתי, לאחר פסק-הדין הזה, שהוא חמור — וגם בית-המשפט העליון התבטא בצורה חריפה לגבי המוסדות שטיפלו כך בנושא — חייבים אננו למצוא פתרון למקרים האלה, ולא להשאיר את המצב הקיים שתואר בפסק-דין. כתוצאה מפסק-דין זה מוגשת הצעה דחופה לסדר-היום והבית מתעסק בנושא.

אנו חייבים לקבוע מסגרות חוקיות ברורות, בעלות סמכויות, שיוכלו לטפל בנושאים האלה. אני חושב שבנושאים הללו אסור לנו להתייחס לשיקול הכספי כשיקול מכריע עליון. מדובר בסכומים נכבדים, אך לא בסכומי-עתק. אולי בימים אלה, כשמדברים על הידוק התגורה, יש לחסוך אותם, אבל אני חושב שהחסכון לא יכול להתחיל דווקא בשכבה החלשה ביותר של אנשים שאינם מאוגדים ואינם יכולים להיות קבוצות-חלץ.

מבלי להיכנס לפרטים ומבלי לנסות להציע הצעת חוק, מכיוון שאני חושב שבעניין זה חייבים המשרדים הנוגעים בדבר לטפל בנושא, אני רוצה להצביע על כמה

לפי מצוות לבנו היהודי. אנחנו רחמנים בני רחמנים, נראה זאת הלכה למעשה.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לשר העבודה והרווחה, לתשובה.

שר-העבודה והרווחה י. כץ:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף למש-אלתו, המובלעת אולי, של חברי-הכנסת וירשובסקי, ש-יבוא היום ובדיון בנושא זה האולם הזה יהיה מלא וכולנו נתייחס לאחת הבעיות החברתיות והמוסריות הקשות ב-יותר שנתקלת בהן במשרדי. מדובר בתביעתו של ילד, באמצעות הוריו, לכיסוי המסים החלים על רכב ולקיצבה חודשית להחזקת רכב.

בהתאם להסכם שבין האוצר לבין המוסד לביטוח לאומי, על-פי סעיף 200 לחוק הביטוח הלאומי, משלם המוסד לביטוח לאומי תשלומים מהסוגים האמורים ל-בים מוגבלים בניידותם אשר, בין היתר, זקוקים להסעה באורח-קבע בסיפוק צרכיהם היומיומיים.

ועדה רפואית וועדה רפואית לעררים שליד משרד הבריאות פסקו שאין לילד צרכים יומיומיים שלשם סיפוקם זקוק הוא להסעה דרך-קבע, ולכן דחה המוסד לביטוח לאומי את תביעתו להטבות האמורות.

בתגובה על כך פנו הורי הילד לבית-המשפט הגבוה לצדק, אשר אמנם לא נענה לתעירה, בנימוק שהנושא אינו בסמכותו, אלא בסמכות בית-הדין לעבודה, אולם עם זאת הביע את דעתו שבמקרה הנדון מן הראוי היה שוועדת העררים תעניק להורי הילד את האישור שביק-שו, משום שלדעת בית-המשפט גם לילד נכה במידה כה גדולה כפי שהיתה במקרה הנדון קיימים צרכים יומיומיים אשר לשם סיפוקם יש לו צורך ברכב.

חברי הכנסת, עד כאן העובדות של המקרה הנדון. אולם מאחורי עובדות אלה מסתתרת טראגדיה אנושית עמו-קה המעיקה עלינו או החייבת להעיק עלינו בכל כובד מ-ש-קלה. מדובר בילדים הסובלים מפגור שכלי וכן ממומים חמורים כעוררן או שיתוק, כלשון בית-המשפט: "ח-י שאינו נושא את עצמו ואינו נע ואינו רואה ואינו חוסם ולא כלום".

אין צורך, חברי הכנסת, להרבות בתיאורים של מצוקתן של משפחות מוכות-גורל אלה, המחזיקות את הילדים האומללים האלה בבתי-הן. הנושא מורכב ומחייב בדיקה וחיפוש אחר פתרונות מתאימים, הן לגבי הילדים והן לגבי המשפחות הסובלות.

לפיכך אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה אשר, כך אני מקווה, תקיים דיון רחב ומעמיק בנושא, תוך שמיעת כל הגורמים הנוגעים לעניין.

היו"ר מ. ל. מרון:

האם המציע מסכים להעברת הצעתו לוועדה?

מרדכי וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): כן.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

כיווני פעולה. ראשית, אני חושב שלא ייתכן שהקרי-טריונים הנקבעים במקרים אלה יהיו כאלה שאי-אפשר לחגוג מהם. צריך לעשות זאת בזהירות, צריך לעשות זאת על-ידי שיקול-דעת, לא על-ידי פקיד אדמיניסטר-טיבי בדרגה נמוכה אלא על-ידי גוף מכובד, אולי ועדה שתוכל לקבל החלטה גם אם הקאטגוריות וגם אם הקרי-טריונים אומרים שהדרך סגורה. אם אציין לדוגמה את המקרה הזה שמצאנו, שמדובר בילד בעל נכות של 100% וההורים מבקשים לתת לו קיום מינימאלי בלבד, לא ייתכן שהמסגרת החוקית שתוכר גם על-ידי בית-המשפט העליון תאמר: הילד איננו זקוק לרכב, ולכן אנחנו לא נותנים לו את הפטור. אגב, אעיר כאן ב-סוגריים שעבר היו מקרים כאלה, אולם המדינה ביטלה את הפטור הזה בשנת 1975. אני מתפלא מאוד על שדו-קה בתחום הזה עשו רפורמה ועשו רביזיה ועומדים על ביצועה בצורה כל כך מוחצת וכל כך חזקה.

שנית, אני חושב שבמדינת ישראל חייבת לקום רשות שתטפל בנושאים האלה של נכים מכל הסוגים ומוגבלים מכל הסוגים שאינם נכללים במסגרות החוקיות של נפגעי תאונות עבודה או מסגרות אחרות. מדובר בנכים מלידה או מפגרים מלידה. המדינה חייבת לטפל באומללים האלה ולתת להם את הסעד, בין שזה שיקום מלא להח-ירתם לחיים תקינים ובין שזה רק תמיכה ועזרה. לא ייתכן שאנשים יתרוצצו בין מוסד למוסד, יצטרכו לפנות לערכאות ויחזירו אותם עם תמיכה מוסרית, אבל ללא אפשרות מעשית לתקן את העוול האיום שנגרם להם.

רשות כזאת צריכה להיות מורכבת מכל משרדי המ-שלה הנוגעים בדבר: משרדי החינוך, הרווחה, הבריאות, כמובן המוסד לביטוח לאומי, ואולי גם משרד האוצר. אבל לא ייתכן שהאוצר יהיה בעניין זה הקובע והפוסק לחיים ולמוות. מתוך מה שבדקתי עמד תמיד השיקול הכספי בראש הקביעות השליליות בעניין זה. כאשר העניין הזה הגיע לאוצר, אמר האוצר שההוצאות יכולות להגיע ל-100 מיליון לירות. אני מודה ש-100 מיליון לירות זה הרבה מאוד כסף. אבל אני חושב שכאשר מדו-בר על אנשים מסוג זה, שמספיק, למולנו הגדול, אינו גדול — הוא קטן מכדי שאנשים יתארגנו ויהוו קבוצת-לחץ, אבל הוא די קטן כדי שהמדינה תוכל להתמודד עם הבעיה הזאת — השיקול הכספי לא צריך לעמוד לרועץ לאנשים אלה.

לכן אני מציע שהעניין הזה — שלערי הרב אינו מקבל תהודה מספקת בציבור ובתוך הצרות הכלליות שלנו איננו שמים דגש בכודד האינדיבידואלי מוכה-הגורל — יידון בכנסת. באמצעות מאמצים כספיים לא גדולים באופן מיוחד ובאמצעות מסגרת שתוכל לטפל בעניין זה לשם הקלה על מצוקתו, לפחות במעט, על המדינה להתחשב במצב אנשים אלה, שאם לא תעשה זאת המדינה איש לא יעשה זאת. ואז אנחנו נמצא שב-תוכנו תהיה תמיד שכבה שכלל נסיון שלנו לשפר את איכות החיים הם יהיו המוכים והאומללים.

אני חושב שזו חובת המדינה, הדואגת לחינוך. הדו-אגת לרווחה — שתדאג לרווחתם או להקלה על מצוקתם של אלה שהוכו כבר על-ידי הגורל בצורה אכזרית ביותר. איני חושב שהקמתה של יחידה כזאת או רשות כזאת וביטול הקריטריונים הצרים, יוכלו להיות צעד נכון לכיוון זה, והייתי מיעד שבמסגרת הדיון שיהיו בכנסת או ריוועדה אח הוויא יוערר לוועדה, יתייחמו לדבר ואנחנו כולנו נפעל לפי מצוות בית-המשפט בעניין זה,

ג. שאילתות ותשובות

רחובות חברי-הכנסת רכטמן הכביש הזה נבנה והולך וסלילתו הסתיים בהתאם לתאריכים שהבטחתי לראש העיר.

764. מחירי הדירות בבית-שאן

חברי-הכנסת י. ז. אמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

בתאריך 19 לחודש דצמבר 1977 שלח ראש המועצה המקומית של בית-שאן. מר יצחק קינן, מכתב אליך בדבר עליית מחיר דירות בנות 88 מ"ר בסכום-עתק של 100,000 לירות, והיום דירה זו תעלה לתושב לא פחות מ-260,000 לירות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם אתה מצדיק את טענות ראש המועצה המקומית של בית-שאן?
2. מדוע היתה תוספת של 100,000 לירות על המחיר הקודם בעד אותן דירות?
3. האם המחיר הזה אינו גרוא לכבודו מופרז?
4. לאחר קבלת ההלוואות, המשכנתה והמענק — איזה סכום יישאר לתשלום שעל התושב לשלם בעד רכישה הדירה כאמור?
5. מה בדעת השר לפעול כדי להקל גזירה כבדה זו של מחירים מופרזים בעד דירות בבית-שאן?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

(1) דירה חדשה בשטח 88 מ"ר בת 4 חדרים נמכרת כיום במחיר 260,000 לירות.

(2) רמת מחירי הדירות המוזכרים בשאלתה היא מבנייה של שנים קודמות, והמחיר נקבע לפני יותר משנתיים.

(3) מחירי העלות של הבנייה החדשה הוא גבוה ממחיר למשתכן.

(4) הסיוע הכולל לחסר דיור בבית-שאן הוא כיום 200,000 לירות. מתוכו 70,000 לירות הלוואות עומדות, וההחזר החודשי הוא 550 לירות.

על רוכש הדירה להשלים סך של 90,000 לירות ל-רכישת הדירה, לרבות מס ערך מוסף.

(5) משרד הבינוי והשיכון נמצא בדיון עם משרד האוצר כדי להוריד מחירים במקומות מיוחדים, כגון בית-שאן, על-ידי ספיגת הוצאות הפיתוח העודפות בבנייה במקומות אלו.

778. סיום השיפוץ של הכביש באר-שבע-דימונה

חברי-הכנסת י. ז. אמיר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בשבט תשל"ח (17 בינואר 1978):

בקטע הכביש באר-שבע בואכה דימונה הרחיבה מע"צ את השוליים עד הקילומטר ה-20. נותרו עוד כ-15 קילומטרים שבהם השוליים מסוכנים לכלי-רכב, וכתוצאה מכך נשקפת, חלילה, סכנה לחיי אדם.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

היו"ר מ. ל. מרון:

אנו עוברים לסעיף הבא: שאילתות ותשובות.

586. עיכוב בהשלמת "בית-הלוחם" בחיפה

חברי-הכנסת ז. עטשי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' טבת תשל"ח (12 בדצמבר 1977):
בעתון "ידיעות אחרונות" מיום שישי, 2 בנובמבר 1977, התפרסמה ידיעה על נזקים במיליוני לירות בגלל עיכובים בהשלמת "בית-הלוחם" בחיפה.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הידיעה הנ"ל היא נכונה?
 2. מדוע ביטלה עיריית חיפה את החוזה עם האדריכל דוד ינאי, מתכנן הבנייה?
 3. האם נבדקו יחסי הקבלן — העירייה, או יחסי הקבלן — דוד ינאי, האדריכל?
 4. מדוע העירייה מתכוונת להעביר את המשך הבנייה לאדריכל אחר?
 5. מדוע לא המשיכו בינתיים בבניית הבניין, להשלימו, ובזאת לחסוך, כאמור, מיליוני לירות לפני ההתייקרות?
 6. מה מידת מעורבותם של משרדך ושל משרד הבטחון בנושא זה, ומה בדעת משרדך לעשות?
- שר-הבינוי והשיכון ג. פת:
- משרד הבינוי והשיכון אינו מעורב בפרויקט "בית-הלוחם" בחיפה. נתבקשתי על-ידי שר הבטחון להודיע כי גם למשרד אין כל מעורבות בנושא. על מערכת היחסים של עיריית חיפה עם מתכנני ומבצעי הפרויקט יש לשאול את שר הפנים.

762. פליטת כביש נס-ציונה — ראשון-לציון

חברי-הכנסת ש. רכטמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

נזקים כבדים נגרמים למשק המדינה וסבל רב לאזרחים בגין פקקי התנועה הנוצרים בקטע הכביש נס-ציונה — ראשון-לציון.

אדוני הבטיח לעיריית רחובות כי בשנת הכספים 1978/79 ייסלל התוואי עד ראשון-לציון.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הבטחה זו בעינה עומדת?
2. האם כבוד השר יתן הוראות ביצוע בהתאם ל- כך?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. הבטחתי בעינה עומדת.

2. ניתנו הוראות ביצוע בהתאם לכך.

בהקשר זה אני רוצה להעלות על נס את הלחצים שחשוני עלי חברי-הכנסת רכטמן, שהוא גם ראש עיריית רחובות, כדי שבניית הכביש תבוצע והמפגעים באותו קטע כביש אכן יבוטלו. לפי הבטחתי לראש עיריית

כלכלית באזור. העיר מאנצ'סטר היא כיום המרכז הכלכלי-תעשייתי החשוב ביותר לאחר לונדון. במקום שהיית שעות מספר בלבד. שאר הזמן הוקדש לסידרה של פגישות עם אנשי כלכלה ועסקים ומשקיעים בריטיים. כמובן נפגשתי עם אנשי המגביית באנגליה, לתיכנון פתיחת מסע המגביית בשנה זו, פתיחה שהשתתפתי בה לאחר מכן.

916. התקשרות החברה "שיכון ופיתוח" עם גורמים פרטיים

חברה-הכנסת מ. עמאר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

יור' הדירקטוריון של חברת "שיכון ופיתוח" הודיע לפני ימים מספר כי בהסכמתך המוקדמת החליטה הנהלת החברה להיכנס לשותפות עם קבלנים פרטיים ולהעמיד לרשותם קרקעות הנמצאות ברשות החברה, בעיקר לבניית "דירות יוקרה". ולא עוד, נמסר בהודעה זו, אלא שאף בירכת על גישה זו מצד החברה.

החברה "שיכון ופיתוח" במהותה היא חברה ציבורית הפועלת לקידום יעדים ציבוריים, והקרקעות שברשותה נועדו לבנייה במסגרת הבנייה הציבורית, ולא ליחידים בעלי יכולת כספית שידם משגת לרכוש דירות יקרות.

כידוע, החוסר בקרקע לבנייה באזורים עירוניים הוא גורם להגדלת מחיר הדירה ולצימצום אפשרויות הבנייה לזוגות צעירים, למשפחות-מזוקות וכו'.

והיה וחברת "שיכון ופיתוח" אינה מסוגלת בעצמה לנצל קרקעות אלה, הרי היא חייבת להעמידן לרשות משרד השיכון וחברות משכנות אחרות, ולא דווקא לס' חור בהן.

אבקש להשיב לי:

1. האומנם הסכמת ואף נתת ברכתך להחלטתה הנ"ל של חברת "שיכון ופיתוח"?
2. האם הנך מודע לעובדה של חוסר קרקע, באזורים עירוניים רבים, לבנייה ציבורית, בין היתר גם לזוגות צעירים, למשפחות הנמצאות במצוקת דיור, מפעל שיכון בחסכון, וכו'?

3. האם יש הכרח בשינוי מדיניות הקרקעות של מינהל מקרקעי ישראל לגבי הבנייה הציבורית למען אפי' שר הווכל מחירי הדירות?

4. האם לא מן הנכון כי הקרקעות שברשות חברת "שיכון ופיתוח", שאין ביכולתה או אין באפשרותה לנצלן בעצמה לייעודן — בנייה ציבורית — תימסרנה לרשות משרדן ולרשות חברות משכנות כגון "שקמונה" בחיפה, "פרוות" בירושלים ו"חלמיש" בתל-אביב, לצר' כיהן?

5. האם אתה נכון לנקוט את הפעולות הנדרשות כדי למנוע מהחברה הנ"ל לסחור בקרקעות ולמסורן לקבלנים פרטיים לבנייה יקרה בשביל בעלי יכולת?

6. מה הן הפעולות אשר נקטת או מוצא לנכון לנקוט בנושא זה?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. עם היכנסו לתפקידי כשר הבינוי והשיכון מצאתי את חברת "שיכון ופיתוח" במצב כלכלי קשה. החברה סבלה מחוסר נזילות ממלאי של 5,700 דירת לא-מכ-

1. האם תסתיים העבודה עוד בשנת התקציב הנוכ' חית?

2. אם לא — מה בדעת כבודו לפעול כדי להביא לסיום את עבודת שיפוץ השוליים בהקדם?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. העבודה לא תסתיים בשנת התקציב הנוכחית.

2. העבודה תימשך בשנת התקציב הבאה, במסגרת המגבלות התקציביות הקיימות.

830. הקמת גשר מעל הוואדי ברור-חיל

חברה-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

לפני שבועות מספר נסחפה וטבעה בחורה בגיל 23, עקב הצפה בוואדי ברור-חיל בנחל שקמה, סמוך לעיירה שדרות.

מדי חורף קיימת שם סכנת נפשות עקב ההצפות, ונפסקת התחבורה.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא יורה השר לאלתר על הקמת גשר מעל הוואדי למניעת אסונות נוספים?

2. מה ההוצאה הכספית הכרוכה בהקמת הגשר?

3. מתי, לדעת השר, תסתיים בניית הגשר?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. התחלנו בתיכנון הגשר מעל הוואדי.

2. אומדן הקמת הגשר מסתכם בכ-3 מיליון לירות.

3. בהקמת הגשר יוחל מיד עם גמר התיכנון, תוך מגמה לסיימו בהקדם האפשרי.

אני מודה לחברה-הכנסת קצב על העלאת הנושא בכ"ס. הדבר יקבל את מלוא הטיפול, לנוכח חומרת המצב.

831. השתתפות שר הבינוי והשיכון במקום הפתיחה של סניף בנק הפועלים במאנצ'סטר

חברה-הכנסת י. זכאי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

הובא לידיעתי שנסעת במיוחד לפתיחת סניף בנק הפועלים במאנצ'סטר אנגליה.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. האם הידיעה הזאת נכונה?

2. מי מימן את הנסיעה?

3. האם יש הצדקה להיעדרות של שר מהארץ בשל פתיחת סניף של בנק בעיר-שדה?

שר-הבינוי והשיכון ג. פת:

1. כן.

2. הממשלה.

3. נעדרתי מהארץ יומיים. נתבקשתי על-ידי שר האוצר למלא את מקומו לאחר שהוא הבטיח להנהלת הבנק את נוכחותו. סניף הבנק החדש במאנצ'סטר הוא הראשון במקום המעיד על בסיס לפעילות ישראלית

פתרונות אלה מתחלקים כדלקמן: 9,850 פתרונות באמצעות השכרה בתנאי שכירות מסובסדים; 12,557 פתרונות באמצעות הלוואות להטבת תנאי דיור; 2,643 פתרונות באמצעות תשלום דמי פינוי לרכישה עצמית.

החברות הממשלתיות-עירוניות פועלות בשם משרד הבינוי והשיכון, המממן את כל פעולותיהן תוך תיאום עם העיריות. פעילותן של החברות הללו היא על טהרת השיקולים הסוציאליים, בהתאם למדיניות הממשלה.

כדאיתן של החברות נבדקה על-פי קריטריונים של רמת השירות ועלותו יחסית לאלטרנטיבות אירגוניות אחרות. החברות הללו עמדו בשני קריטריונים אלה ל- מעלה מכל ספק.

לא נשקל בשלב זה להעביר את החברות לידיים פרטיות.

משרד הבינוי והשיכון יפעל להגדלת תקציבי החברות הממשלתיות-עירוניות, וזאת במסגרת מדיניות הממשלה הפועלת להשגת משאבים לפתרון מצוקת הדיור של 45,000 משפחות ב-5 השנים הקרובות.

919. השלמת העברתן של יחידות ממשלתיות מתל-אביב לירושלים

חברת הכנסת א. (גוסטב) בדיאן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

ידועה עמדת הממשלה בקשר להעברת משרדי הממשלה, שחלק מיחידותיהן עדיין פועלות בתל-אביב, לירושלים.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

1. מה הן ההכנות הנעשות על-ידי משרד הבינוי והשיכון על-מנת להבטיח דיור נאות לעובדי המדינה שהיו מועברים לירושלים עקב העברת היחידות הללו מתל-אביב לבירה?

2. מה הן ההכנות הנעשות על-ידי אגף הנכסים באוצר לרכישת שטח משרדי מתאים לאותם משרדים שיעברו לירושלים?

3. אילו משרדים ממשלתיים מכינים העברת יחידותיהם לירושלים?

4. מתי לדעת כבוד השר יבוצע הדבר?

שר הבינוי והשיכון ג. פת:

1. בפרגוראמה של משרד הבינוי והשיכון לשנת 1978/79 הקצבנו כ-5,000 יחידות דיור חדשות שיוחל בבנייתן בעיר ירושלים. מספר זה הוא הגדול ביותר שהוקצב אי פעם על-ידי המשרד בשנת תקציב אחת. חלק מדיירות אלו מיועדות לדיור עובדי המדינה שיועברו לירושלים.

2. יש להפנות את השאלה לשר האוצר.

3. אותרו כ-3,000 עובדי מדינה, כמעט מכל משרד רדי הממשלה, הממוקמים באזור המרכז, שוועדת השרים לענייני ירושלים החליטה על העברתם לירושלים.

4. אנו מקווים להשלים את מיבצע ההעברה תוך שנתיים-שלוש שנים.

אדוני היושב-ראש, אני מציע לחברת הכנסת בדיאן לעקוב אחר הנעשה בנושא זה, משום שיש לו חשיבות

רות. הוריתי לפעול למדיניות מכירות תקיפה, וב-8 חודשים נמכרו יותר מ-3,000 דירות. מצב החברה השתפר כיום.

הנחיתי את החברה שלא לפעול בהיקף של העבר אלא בהיקף בינוני וסביר. התרתי גם התקשרויות עם גורמים פרטיים ואחרים לביצוע פרויקטים משותפים, נהג שהיה מקובל בעבר. שיטה זו מקלה על החברה, והממשלה אינה משקיעה מאמציה.

2-3. אין חסר בקרקע לבנייה ציבורית באזורים עירוניים. השיטה הנוכחית של הקצאות הקרקע אינה טר-בה. אני שואף לשנות מצב זה ואנו מנהלים משאומתן עם שר החקלאות ועם מינהל מקרקעי ישראל על שינוי ההסדר הקיים.

לפי הצעתנו יועברו קרקעות המדינה העירוניים לנא-מנות משרד הבינוי והשיכון. לאחר איכלוס הבתים והמב-נים שיוקמו על קרקעות אלו יוחזרו הקרקעות למינהל. שיטה זו תביא להשקעות נוספות בענף ולשיתוף יומים שלא על חשבון תקציב המדינה.

4-6. "שיכון ופיתוח" היא חברה המתנהלת על-פי שיקולים כלכליים ומסחריים על-פי כל כלל ודין, ואין באפשרותנו לקחת ממנה את הקרקעות ולחלקן לגורמים אחרים.

ממשלה זו פועלת למען שיקום משכנות עוני בהיקף ללא תקדים. ידועה לחברי הכנסת יזמתו המיוחדת של ראש הממשלה בנושא זה, פגישותיו החשובות והמוצלחות עם מנהיגי יהדות העולם וגיוסם לסיוע מיוחד לפעולה חשובה זו. אני מקווה שבעתיד הקרוב ביותר נראה פיר-רות מדיניות זו בשטח.

918. פעולתן של חברות בנייה עירוניות-ממשלתיות

חברת הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

בשלוש הערים הגדולות קיימות חברות שיכון עיר-רוניות-ממשלתיות. כגון "פרוות", "שקמונה" וכו', שמתפקידן למצוא פתרונות דיור בעיקר למשפחות במצור-קה. החברות אינן מסוגלות למצוא פתרונות דיור לכל המבקשים, אפילו הם נמצאים וכאים לדיור.

ברצוני לשאול:

א. האם נבדקה הכדאיות להמשך פעולתן של החברות הנ"ל?

ב. האם שוקל משרדך את האפשרות להעברת החברות הנ"ל לידיים פרטיות על-מנת שחוגבר הבנייה להשכרה באמצעות החברות הנ"ל?

ג. אם לא — האם משרדך יפעל להגדלת התקציב-בים לחברות אלו בשנים הקרובות?

שר הבינוי והשיכון ג. פת:

קיימות 6 חברות שיכון הפועלות על בסיס מקומי, והן: "חלמיש" בתל-אביב, "פרוות" בירושלים, "שק-מונה" בחיפה, ח.ל.ד. בפתח-תקווה, חברה לפיתוח לוד-רמלה ובאפריר "באשקלון".

החברות העירוניות סיפקו 31,668 פתרונות דיור מיום היווסדן, מזה 85% על-ידי שלוש החברות הגדולות של ירושלים, תל-אביב וחיפה.

בית ולאמנות: (ב) היחידה לשילוב מורשת עדות המזרח.
4. הלהקה קיבלה לשנת הלימודים תשל"ח 200,000 לירות: 100,000 לירות באמצעות האגף לתרבות ולאמנות, 100,000 לירות באמצעות גורם מוסקאלי.

871, 872. מופעי כידור כלילות שבת במתנ"ס
כאשדוד

חבריה הכנסת ש. לורינץ שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

לפי ידיעות מוסמכות שקיבלתי מאנשים מקומיים ב"אשדוד פעל בליל שבת, כ"ח בטבת, המתנ"ס באשדוד, אזור ד', והופיעה להקה בליווי תזמורת. המתנ"ס מוחזק על-ידי משרד החינוך והתרבות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן — האם תהיה מוכן לנקוט את האמצעים המתאימים כדי למנוע בעתיד חילול שבת פומבי במתנ"ס המוחזק על-ידי משרד החינוך והתרבות והממומן מכספי הממשלה?

חבריה הכנסת מ. פרוש שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

ב"המודיע" מיום י"ד בשבט ש. ז. (22 בינואר 1978) מופיעה ידיעה בדבר חילול שבת המוני במתנ"ס אשדוד, שכונה ד', על-ידי עריכת הצגה ופעולות בידור אחרות ביום השבת האחרון בהשתתפות גורמים עירוניים רשמיים.

עוד לפני השבת נעשו מאמצים רבים מצד הציבור הדתי במקום וראשו למנוע את ההצגות ופעולות הבידור המתקיימות במתנ"ס וגורמות חילול שבת בפרהסיא, אך כל המאמצים עלו בתוהו. הפעלת המתנ"ס בשבת עוררה סערה רבה בעיר, עקב הפגיעה הקשה בחומת שבת-קדש שנו לעיני הציבור הדתי ובפני העולים החדשים מגרוזיה המתגוררים בסביבה זו.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן — האם יתכן הוראה לנקוט מיד את האמצעים הדרושים כדי לשים קץ, אחת ולתמיד, לחילול השבת ההמוניים החוזרים ונשנים במתנ"ס אשדוד, אשר מסעירים את התושבים הדתיים במקום ופוגעים קשות ברגשותיו של הציבור הדתי כולו?

תשובת שר החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות: מנהל מתנ"ס באשדוד מסר לנו כי המרכז הקהילתי באזור ד' אשדוד, בשיתוף עם המחלקה לתרבות של עיריית אשדוד ו"אמנות לעם" של משרד החינוך והתרבות, הפיץ כרטיסי מינוי לסידרה של הצגות שנערכו בלילות שבת. הכרטיסים למיניונים נמכרו בימי חול, ההקראות האמנותיות, שהוגשו על-ידי עודד תאומי, גדעון שמר, רחל מרכוס ועוד, התקיימו באולם המתנ"ס באשדוד בלילות שבת.

לאומית ממדרגה ראשונה, על-מנת להשלים את קיום המחשבות שהיו בהכרותה של ירושלים כבירת ישראל.

משה קצב (הליכוד):
יישר-כוח לשר הבינוי והשיכון על ההתייחסות שלו לפניית חברי הכנסת.

831. שיפור תנאי העבודה בבית המלוויזיה

חבריה הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

בביקור שערכתי עם חברי מועצת החינוך בבית הטל"וויזיה ביום ג', 27 בדצמבר 1977, נמסר לנו מפי מנכ"ל הטלוויזיה מר ארי'ן צוקרמן ועובדים בכירים אחרים כי המערכת עומדת על סף התמוטטות:

1. המבנה איננו מתאים.

2. חוסר בכוח-אדם (חסרים כ-60 עובדים).

3. הצידוד מתבלה וחלקו איננו מתאים לשנת 1978.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונות טענות אלו?

2. אם כן — מה בדעת השר לעשות לשיפור התנאים?

שר החינוך והתרבות ז. המר:

לכל השאלות: ידוע לי על טענות אנשי הטלוויזיה והראדיו באשר למבנה, שהוא צפוף ולא הולם את הצרכים, וכן באשר לחלק מן הצידוד. באשר לכוח-אדם — איני יודע על כך.

אני מתכוון לבקר במקום כדי ללמוד את הדברים מקרוב וכן להידבר עם שר האוצר באשר לנושא.

868. מצבה הכספית של להקת "מוזמור"

חבריה הכנסת א. ידלין שאל את שר החינוך והתרבות ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

על יסוד ההנחה שיש לסייע בצורה מכובדת ונדיבה ללהקת "מוזמור", בהנהלת מר אברהם אמזלג, הפועלת ל"שאיבת והפצת אוצרות מוסיקאליים ממורשתה של יהדות המזרח, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

1. מדוע הגיעה הלהקה עד משבר ומדוע הנגנים אינם מקבלים את שכרם זה חודשים ארוכים?

2. מדוע חובת הלהקה לחכות עד צאת נשמתה לסכום של 50,000 לירות המגיעות לה משנת הלימודים הקודמת?

3. מדוע נותרה הלהקה ללא כתובת במשרד?

4. מה כוונת השר לעשות כדי לתת תנופה ללהקה יחידה במינה זו למוסיקה יהודית מורחית?

תשובת שר החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרדנו העביר בחודש האחרון את כל התחייבויותיו הכספיות ללהקת "מוזמור".

2. הלהקה היתה חייבת בדיווחים כספיים. לאחר קבלת הדיווחים הכספיים הועברו התשלומים.

3. ללהקה יש שתי כתובות במשרד: (א) האגף לתר-

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
לכל השאלות : התכנית לא הופסקה. המתכונת שונה
תה במקצת.

923. חינוך חינוך מגיל רך לילדים ממשפחות
מעוטות-יכולת

חברת-הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר החינוך וה-
תרבות ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) :

מחקרים רבים שפורסמו בעת האחרונה מורים על
כך שהפער בין העדות ובין ילדים בשכונות מצוקה לבין
ילדים בשכונות אחרות נוצר בשלב מוקדם, בעיקר בזמן
שהילד נמצא בגיל פעוטות וגן-ילדים ולפני היכנסו
לגן-חובה. מחקרים אלו מורים כי אילו ניתנה לילדים
משכונות-מצוקה ההזדמנות ללמוד בגיל הרך לא היה
נוצר הפער.

ברצוני לשאול :

א. מהו מספר הילדים בגילים בין שנתיים לחמש
שנים במדינת ישראל ?

ב. מתוך אותו מספר מה הוא אחוז הילדים ממש-
פחות-מצוקה ?

ג. מה הוא התקציב הדרוש כדי לאפשר חינוך חינוך
לילדים בגני-הילדים, למן הילד השלישי ואילך עד לה-

גיעה לגיל גן חובה ?

ד. האם משרד החינוך יסיק מסקנות מהמחקרים הנ"ל
ויקציב כסף למתן חינוך חינוך בגיל הפעוטות והגן לילדים
אלה ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
א. כ"200,000.

ב. לא קיימת הגדרה אחידה של אוכלוסיית-מצוקה.
לפי מאפיינים מקובלים כ"40%-45% של אוכלוסיית
הילדים נחשבת כאוכלוסיית-מצוקה, כלומר כ"80,000
עד 90,000 ילדים.

ג. כ"33 מיליון לירות.

ד. למשרדנו לא ידוע על מחקר רציני הטוען, כ-
דברי השואל, כי אילו ניתנה לילדים משכונות-מצוקה
הזדמנות ללמוד בגן מגיל מוקדם לא היה נוצר הפער
בין העדות.

לצערו הדרך לחיסול הפער איננה כה פשוטה. אי-
לו היה זה נכון, היינו עומדים היום לפני חיסול כמעט
מוחלט של הפערים, שכן רובם הגדול של ילדי-מצוקה
מבקרים בגן היום ; כ"43% מבקרים מגיל שנתיים, מגיל
3 מגיעו שיעור הביקור ל"80%, ובגיל 4 — ל"96%.

ישרד החינוך והתרבות מקציב סכומים גדולים ל-
שיחרור מיוטי-יכולת משכר הלימוד בגנים אלה, והוא
ממשיך בפיתוח רשת הגנים לקליטת הילדים שאינם
מבקרים בגנים.

924. העברת תחזיתים ממשרד החינוך והתרבות
לרשויות המקומיות

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר החינוך והתרבות
ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) :

האולם מואר דרך-קבע בלילות שבת וההופעות נערי-
כו ללא מיקרופונים וללא כל ציוד חשמלי אחר המהווה
חילול שבת.

בכל אופן אראה לדון עם הנהלת חברת המתנ"סים
בנושא זה.

874. ריבוי מוזיאונים בארץ

חברת-הכנסת י. ברמן שאל את שר החינוך והתרבות
ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

לפי השנתון הסטאטיסטי לשנת 1977 קיימים ביש-
ראל לא פחות מ"97 מוזיאונים. מספר זה אינו כולל
אוספים ארכיאולוגיים בקיבוצים ובמוסדות כנסייתיים.
אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

א. כמה מן המוזיאונים הנ"ל נהנים מתמיכה ממ-
שלטית ?

ב. האם אין מספר המוזיאונים בישראל מחוץ לכל
פרופורציה למספר התושבים במדינה ?

ג. האם יש בכוח משרד החינוך והתרבות לגרום
למיוזגם של חלק ניכר מן המוזיאונים ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :
א. כ"40.

ב. לא בהכרח, שכן קיימים סוגי מוזיאונים שונים,
כגון לאמנות, לארכיאולוגיה, לטבע, להיסטוריה וכיוצא
בזה.

ג. הנושא נבדק בשעתו על-ידי ועדה ציבורית ברא-
שותו של חברת-הכנסת לשעבר ש. ז. אברמוב. על-פי המ-
לצות הוועדה מעבד משרדנו הצעת חקיקה בתחום המו-
זיאונים, ואני מקווה שהיא תתרון לפתרון הבעיה.

הו"ר מ. ל. מרון :
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ברמן.

יצחק ברמן (הליכוד) :
האם כבוד השר יודע שבשנתון הסטאטיסטי המספר
הנקוב הוא הרבה יותר גבוה — 97 עירוניים ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :
אבקש פרטים כדי לדעת מה ההבדלים בין מה שנמ-
סר לי ובין מה שמופיע בשנתון.

907. תכנית הראדיו "בלי מחיצות — בחצות"

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

אבקש תשובת השר :

1. האם נכונה הידיעה כי נתבטלה תכנית הראדיו
"בלי מחיצות — בחצות" שדנה בנושאי תרבות ואמנות ?

2. אם כן —

א. אם היתה לכך סיבה כספית, באיזה סכום מדו-

בר ?

ב. האם היתה לכך סיבה תכנית או ניהולית ?

3. מה בדעת השר לעשות כדי למנוע ביטולה של
תכנית זו, שהיו לה מאזינים ונהנים רבים ?

עתה חשף הסטודנט אבנר מוריה תופעה, שנכתב עליה לא אחת, ולפיה משליטה קבוצת סטודנטים בבית הספר הגבוה הזה אווירת טרור, משחיתה יצירות אמנות ומתנכלת לסטודנטים שדעותיהם הפוליטיות מזוהות עם טובת עם ישראל וארץ-ישראל, וכי מורי המחלקה אינם פועלים נגד אלימות רוחנית זו.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. האם הפירסומים שהיו בדבר ציור צלבי קרס על קירות בית-הספר לאמנות "בצלאל" הם נכונים ?
2. האם הפירסום על האלימות הרוחנית, כמצויין לעיל, הוא נכון ?
3. האם הפירסום על האדישות של מורי ומנהלי בית-הספר כלפי האלימות הזו הוא נכון ?
4. אם כן — מה מתכונן כבוד השר לעשות על-מנת להפסיק אלימות רוחנית זו ועל-מנת שבית-הספר הנ"ל, שבתודעתנו חרות כבית-ספר לאמנות ומטרתו לה-עלות את התרבות היהודית השרשית ולשלבה בתחיית האומה, ימלא את יעודו ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
1. כן.

2. איני יודע. אני מחפש דרך ללמוד את הנושא.

3-4. כפי שנמסר לי טיפול מנהל האקדמיה והמורים במחלקה לאמנות בנושא של פגיעה בעבודות של הסטודנט אבנר מוריה במסגרת המוסדות של האקדמיה. התקיימו ימי עיון ובהם לקחו חלק סטודנטים ומורים של המחלקה וגושה המקרה החד-פעמי של הפגיעה בעבודות של הסטודנטים.

כאמור, אני מבקש ללמוד כיצד אוכל לעמוד על הנושא מקרוב.

964. כיסוי דמי החברות של סטודנטים ישראלים באירגונים בין-לאומיים

חבר-הכנסת א. ידליון שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978) :
הסטודנטים לכלכלה ומינהל בישראל משתתפים באירגון סטודנטים בין-לאומי לכלכלה ומינהל. לאחרונה, עקב קשיים בתשלומי מס החבר, קיימת סכנה של הר-חקת הישראלים מהגוף הבין-לאומי. החוב הישראלי מס-תכם ב-50,000 לירות.

אבקש מאת כבוד השר להשיבני :

1. האם מוכן משרד החינוך לסייע לסטודנטים הישראליים לשמור על השתתפותם באירגון הבין-לאומי ?
2. אם כן — כיצד תתבטא עזרתו של משרד החינוך ?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : בנוסף על התאחדות הסטודנטים האר-צית והסתדרויות מקומיות. בכל אוניברסיטה, קיימים אירגוני סטודנטים רבים, כגון זה של הסטודנטים לכל-כלה ולמינהל.

שר החינוך בתשובתו מיום 4 בינואר 1958 על השאלתה מס' 611 אמר כי משרד החינוך לא חייב כסף לרשויות מקומיות.

בידי פירוט הפיגורים של משרד החינוך, ומסתבר ממנו שבסוף דצמבר 1977 היה החוב של משרד החינוך כ-280 מיליון. מקור האינפורמציה הוא מרכז השלטון המקומי.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב לי :

1. האומנם המידע אשר ברשותי הוא נכון, ואמנם נמסרה לשר החינוך אינפורמציה מוטעית בתשובתו על שאלתה מס' 611 ?
2. מדוע אין משרד החינוך מודיע לרשויות המקומיות מה הוא חלקן בתקציב ואף אינו מחלק אותו במ-לואו ?

3. מדוע אין משרד החינוך מסוגל לאתר את הר-שויות המקומיות הזכאיות לקבל את השתתפות משרד החינוך בהוצאות החינוך של הרשויות המקומיות ?

שר-החינוך והתרבות ז. המר :

1. המידע שמסרתי בתשובה על שאלתה מס' 611 הוא נכון. מכלל התקציב השנתי שהועמד לרשות המשרד והמיועז להעברה לרשויות מקומיות, בסך 1,100,000,000 לירות, הועברו בתקופה 1 באפריל 1977 עד 13 בדצמבר 1977 כ-760 מיליון לירות. אין איפוא פיגור בתשלום.

נתוני מרכז השלטון המקומי מתייחסים לתקציבים אשר טרם נתקבלו במשרדנו. התקציבים שהועברו למש-רדנו משולמים על-פי 1/12 או כהפרכי שכן. בתחילת פברואר הועבר למשרדנו חלק מהתקציב הגוסף בגין ה-התייקרויות ומס ערך מוסף, ובימים אלו מועבר תקציב זה לרשויות המקומיות. תקציבים בסכום של 1 מיל-יארד לירות התעכבו במשרד האוצר ולא הועברו אלינו, ובהם נכללו כ-150 מיליון לירות בשביל הרשויות המ-קומיות.

2. כ-85% מהתקציב לרשויות מועברים במקדמות בנושאי הסעות, הונה, שכר-לימוד מדורג בתיכון ובגני-ילדים, עובדי מינהל — שרתים ומוכירים. אין זה נכון לומר כי משרדנו אינו מודיע לרשויות מה הוא חלקן בתקציב. משרד החינוך מחלק את מלוא התקציב המיועד לרשויות המקומיות.

3. כאמור, רק 10%-20% מהתקציב מועברים שלא על-פי מקדמות. בנושאים כגון רכישת ציוד וביצוע פעו-לות דורש משרדנו שהרשויות המקומיות ימציאו חש-בונות ביצוע מפורטים, כנדרש בתקנות כספים ומשך של החשב הכללי.

926. ידיעות בדבר התנהגות אלימה באקדמיה "בצלאל"

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) :

בעתון "מעריב" מיום 27 בינואר 1977 התפרסמה ידיעה תחת הכותרת : "טרור במחלקה לאמנות של בית-ה-ספר בצלאל". לפני זמן קצר הופתע הציבור בישראל כשפורסם שעל קירות בית-הספר לאמנות "בצלאל" צויי-רו צלבי קרס.

באותם תנאים שמהם נהנים עמיתיהם בשלוש הערים הגדולות.

אבקש לדעת:

1. מדוע לא יקבלו 300 הפסיכולוגים העובדים בערים קטנות זכות גמול דומה לזו של עמיתיהם?

2. מי אחראי לעיוות זה?

3. האם פסיכולוג העובד בגבעתיים, פתח-תקווה, צפת ובמקומות אחרים ראוי פחות להשתלם מעמיתו העובד ב"תל-אביב"?

4. מה בדעת השר לעשות לתיקון העיוות?

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

לכל השאלות: פעולות איבחון והכוון של תלמידים הן בתחום אחריותה של הרשות המקומית לפי החוק, התקנות וההוראות בסמכויות שבין המדינה לבין הרשויות המקומיות.

בהתאם לכך אין בין הפסיכולוגים שבהם מדובר לבין המדינה יחסי עובד ומעביד.

ידוע לי שרק מצוקת תקציב מונעת בעד חלק מהרשויות המקומיות לעשות להשתלמותם המקצועית של פסיכולוגים. בכל-אופן בגלל חשיבות הנושא נראה לטפל בו כיכלתנו.

הי"ר מ. ל. מרון:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת קצב.

מושב קצב (הליכוד):

מאחר שהשאלתה הוגשה גם בשמי אני מבקש להזכיר שהרשויות המקומיות לא חוקקו את חוק הפסיכוכוגיה. מכיוון שכך, מן הדין שמשרד החינוך ייתן דעתו לעניין.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

כפי שאמרתי בתשובתי המצב הנוכחי הוא שבין הפסיכולוגים לבין המדינה אין יחסי עובד ומעביד. בכל-זאת, בלי קשר לשאלה מי חוקק את החוק — הרשויות המקומיות אינן מחוקקות חוקים — נזדקק לדון בעניין זה.

הי"ר מ. ל. מרון:

חבר-הכנסת קצב, לאחר שויתרת לחבר-הכנסת יצחקי אינך יכול לשאול שאלה נוספת.

שר-החינוך והתרבות ז. המר:

אבל אין מקום למחוק את השאלה מן הפרוטוקול.

הי"ר מ. ל. מרון:
לא.

1006. אמיתות הטענות על המתרחש באקדמיה "בצלאל"

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את שר החינוך והתרבות ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

בעקבות הטענות שהושמעו מפי סטודנטים על אווירה קשה במחלקה לאמנות בבית-הספר "בצלאל", על התנכלות לסטודנטים ועל השחתת יצירות אמנות, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

הפניות לכיסוי כספי בשטח זה הן רבות ומגוונות: בעד דמי חבר באיגודים בין-לאומיים, לאיגוד כניסטים בין-לאומיים בארץ ולנסיעות לכניסטים בחוץ-לארץ, להוצאות עתונות, כתבי-עת וכו'.

העזרה הניתנת לאיגודי הסטודנטים על-ידי מוסדות ממשלתיים היא רק במסגרת מרכז ההסברה, המקציב כספים לפעולות הסברה מסוימות, וכן נעזרים לעתים במשרד החוץ.

יתר ההוצאות של איגודי הסטודנטים מוצאות את פתרונן בתקציב התאחדות הסטודנטים, הניזון, מלבד מתשלומי הסטודנטים עצמם, גם מהשתתפות האוניברסיטאות — כיום 5 לירות לכל סטודנט לשנה. תקציב התאחדות הסטודנטים לשנת 1977 היה כ-520,000 לירות.

החוב בדמי החברות שעליו מדובר בשאלתה הוא כתוצאה של פיגור בן שלוש שנים בתשלום. מתגלה כאן חוסר-אחריות מתמשך של איגוד זה, אשר לא דאג להסדיר בזמן את ענייני הבסיסיים.

הפתרון יכול להיות רק במסגרת התאחדות הסטודנטים.

965. פתרון הפיכתו בעניין איכילוס בתי-הספר בהרייהודה ובעין-כרם

חבר-הכנסת מ. אלגרבלי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

בראשית שנת הלימודים תשל"ח, כדי להתגבר על משבר בשאלת איכילוס בתי-הספר האזוריים הריייהודה ועין-כרם, הצעת למנות ועדת מומחים בלתי-תלויה אשר תפסוק בסיכסוך הנ"ל. הוועדה הגישה בראשית ינואר את מסקנותיה פה-אחד.

אבקש לדעת:

מתי בדעתך לבצע את מסקנות הוועדה ואילו דרכים אחת עומד לנקוט?

תשובת שר-החינוך והתרבות ז. המר:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ענתי ביום א' באדר תשל"ח, 8 בפברואר 1978, על שאלה זוהי בשאלתה מס' 802 של חבר-הכנסת משה קצב.

דהיינו: הטלתי על עובד בכיר במשרדי ללמוד את הדו"ח, להיפגש עם הגורמים ולהביא לפני הצעה מס' כמת לפתרון הבעיה.

העניין תלוי במידה ניכרת גם ברצון ההורים, וקשה לנו היום לקבוע מועד לסיכום הנושא ולביצוע המסקנות. מכל-מקום, לקראת ההתארגנות לשנת-הלימודים הבאה נגיע למסקנות החלטיות.

966. הזכות להשתלמות של הפסיכולוגים שאינם עובדים בערים גדולות

חבר-הכנסת י. יצחקי שאל את שר החינוך והתרבות ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

כ-1,500 פסיכולוגים העובדים בשלוש הערים הגדולות מקבלים גמול השתלמות מקצועית, וזאת על-פי חוק הפסיכולוגיה. לעומת כ-300 פסיכולוגים העובדים במקומות אחרים בארץ אינם זוכים לאותה זכות גמול

תשובת שרי-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. לא.

3. הפרוייקט אינו מוקפא, וממילא אין כל נזק.

4. הוועדה קבעה שהפרוייקט מופעל יפה ויש לש-
קול את המשכו. אמנם ייעשה כן לאחר קבלת ממצאי
המחקר והערכתו תוך שנה-יחצי.

1021. בקשת ההורים של התלמידים בבית-הספר
ברמת-אפעל לקבל דיווח על השימוש באגרת
שירותים נוספים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

זה חודשים מספר שקבוצת הורים של תלמידי בית-
הספר היסודי ברמת-אפעל מסרבים לשלם מסי ועד הורים
בסך 70 לירות לשנה, מאחר שבקשתם לקבל דו"ח כספי
על הכנסות והוצאות בית-הספר מכספים אלו נדחתה.
מאחר שבשכונה זו משלמים ההורים אגרת חינוך
בשיעור 210.40 לירות לשנה לבית-הספר ו-162.85 לירות
לשנה לגן, אבקש את תשובת השר :

1. האם צודקים ההורים בבקשתם לדיווח כספי של
הנהלת בית-הספר על פרטי ההכנסות וההוצאות מכספי
אגרת החינוך וממסי ועד ההורים ?

2. אם כן — האם מוכן השר להורות להנהלת בית-
הספר היסודי ברמת-אפעל להמציא להורי התלמידים של
בית-הספר דיווח כספי מעודכן על השימוש שנעשה ב-
כספי אגרת החינוך ומסי ועד ההורים ששולמו על-ידם ?

תשובת שרי-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : אגרת שירותים נוספים משתלמת ל-
רשות המקומית ולא לבית-הספר ולפיכך אין כאן עניין
שבין ההורים לבין בית-הספר שבו הייתי מוסמך לתת
הוראות.

הורה אינו חייב להרים תרומה לבית-הספר ; ממילא
הוא רשאי להתנותה בקבלת דו"ח כספי וממילא הוא
רשאי לתבוע דו"ח כזה.

1023. גביית תשלומים שונים מהורי תלמידים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם מותר על-פי החוק לגבות מהורים, בנוסף
על אגרת חינוך, מסים כמס שיפורים ומס הוצאות רי-
אליות ?

2. אם כן — מהו שיעורה המאקסימאלי של אגרת
החינוך ומה הוא הסכום הנוסף המותר לגבייה, ולאילו
מטרות ?

3. האם חלה חובת דיווח על הכנסות והוצאות בית-
הספר מאגרת חינוך, דמי שכלול וגבייה אחרות מהורים ?

4. אם כן — מה הן ההנחיות הברורות בנושא זה ?

5. מה הן הנחיות המשרד כאשר הורים מבקשים
לקבל דיווח על השימוש הנעשה בכספים בבית-הספר
(אגרת חינוך, דמי שכלול ומסי הורים אחרים) ?

1. היש יסוד לטענות על אווירת לחץ והתנכלות
במחלקה לאמנות ?

2. האומנם צויירו צלבי קרס על קירות החדרים ?
3. מה בדעת הנהלת "בצלאל" לעשות כדי לאפשר
לסטודנטים בעלי השקפות פוליטיות שונות ללמוד ללא
הפרעות מצד קבוצת סטודנטים כלשהי ?

4. האם נשקלה התערבות כלשהי של משרד התי-
נוך במתרחש בבית-הספר "בצלאל", ואם כן — מה
היא ?

תשובת שרי-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. איני יודע. יש טענות כאלו ויש המכחישים אותן.
לא בדקתי.

2. כן.

3-4. אני מחפש את הדרך החוקית והציבורית הנ-
אותה כדי ללמוד את הנושא על בוריו.

1019. קביעת ההקצבות לתיאטרונים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

בתשובת השר מיום 4 בינואר 1978 על שאלתה
שלי אליו מיום 20 בדצמבר 1977 לגבי יישום הקריטר-
יונים שנקבעו על-ידי ועדת-לוינסקי להקצבות לתיאטר-
אות בקביעת השתתפות הממשלה בתקציביהם נאמר כי
"הבדיקה אם התיאטרון עמד בהתחייבות תיעשה בתום
העונה ולא בתום חצי-שנה". מאחר שהקצבות המדינה
לתיאטראות עומדות להיקבע עתה, עם אישור התקציב
על-ידי הכנסת, אודה לשר אם ישיב לי :

על-פי אילו קריטריונים ייקבעו ההקצבות לתיאטר-
רונים השנה ?

תשובת שרי-החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הקריטריונים יהיו בהתאם לדו"ח ועדת-לוינסקי. הי-
בדיקה תיעשה בתום העונה, וההקצבות ישונו בהתאם
לצורך.

1020. המשך הפעילות בפרוייקט הניסויי נילוי

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החינוך והתרבות
ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

לנוכח הידיעות על כוונת משרד החינוך והתרבות
להקפיא את פעילות פרוייקט נילוי ביבנה אבקש את
תשובת השר :

1. האם ככוונת המשרד להקפיא את הפרוייקט הני-
סויי שבו החל המשרד לפני שנתיים ?

2. אם כן — מדוע ?

3. האם מודע השר לעובדה כי הקפאת הפעילות
בפרוייקט נילוי תזיק מאוד לבתי-הספר הניסויים ביבנה
ותביא להתמרמרות קשה ביותר בקרב ההורים, שיחוש
כמרומים מאחר שהובטח להם כי מדובר בניסוי רציני
ומתמשך ולא בניסוי מחקרי בלבד ?

4. מה קבעה ועדת המומחים שמונתה על-ידי
משרד החינוך לבדיקת הניסוי ביבנה ?

תשובת שר החינוך והתרבות ז. המר :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : אני מפנה את חברת הכנסת אורה נמיר להוראות שפורסמו בחוזר המנהל הכללי לח/6 מיום כ"ד בשבט תשל"ח — 1 בפברואר 1978, שעות ממנו נשלח אליה.

130. הפיגור בהעברת הקצבות ממשרד הפנים לרשויות המקומיות

חבר הכנסת מ. קצב שאל את שר הפנים ביום ט' באב תשל"ז (24 ביולי 1977) :

לרשויות המקומיות הובטח שיקבלו בתחילת חודש יולי מהממשלה הפרשי השכר לעובדיהן לשנת 1976 — וההבטחה טרם קויימה.

מצב זה גורם לכך כי חלק ניכר מהרשויות המקומיות נאלצות לקבל הלוואות, משיכות יתר, משלמות ריבית גבוהה, מפגרות בתשלומים ובפרעון מילווות לבנקים, וקיימת סכנה של תביעות משפטיות ועיקולים.

ברצוני לשאול :

1. מתי יועברו סוף סוף לרשויות המקומיות הכספים ששולמו בעד הפרשי השכר לעובדי הרשויות לשנת 1976?

2. מדוע אין משרד הפנים מקפיד על העברת הכספים על חשבון שנת התקציב בהיקף של 1/15 ?

3. מה יש בדעת השר לעשות לתיקון המצב ?

שר הפנים י. בורג :

1. משרד הפנים העביר 90 מיליון לירות במאי 1977. כן הועברו סכומים על-ידי משרדי החינוך והסעד. עם קבלת אישור להקצבת סכומים לתשלום הפרשי השכר לשנת 1976 תועבר שארית הסכום החסר.

2. משרד הפנים מקפיד על העברת כספים לפי 1/15 או 1/12. אולם, כיוון שאין המענק המוקצב בתקציב המדינה וזה עם הפער שאושר בתקציבי הרשויות המקומיות, אין אנו יכולים אלא להעביר סכומים יחסיים.

3. בדצמבר 1977 נקבעו ההיקף הסופי של תקציבי הרשויות המקומיות לשנת 1977 ודרכי מימונו. סיכום זה מתבצע בהדרגה.

היו"ר מ. ל. מרון :

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד) :

האם שר הפנים שם לב לעובדה שהשאלתה הוגשה בחודש יולי 1977 ?

שר הפנים י. בורג :

אני ער לעניין הזה. אני מעדיף לענות באיחור מאשר לא לענות בכלל. המציאות לפעמים מכתובה ולעתים היא מונעת כתיבה.

674. צימצום העבריינות בגנייבנה

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978) :

בעתון "דבר" פורסם הכתב דני צדקוני שתושבי גנייבנה נתונים תחת לחץ כבד מצד עבריינים המטילים את מוראם עליהם במעשי אלימות ובמעשי בריונות.

ברצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם הפירסום בעתונות תואם את המציאות ?

2. אם כן — אילו אמצעים עומדת לנקוט המשטרה בכדי לבלום מעשי העבריינות והאלימות בגנייבנה ?

תשובת שר הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. על-פי נתונים סטטיסטיים הפעילות העבריינית בגנייבנה דומה לפעילות זו במקומות ישוב אחרים, בהיקף דומה.

2. נעשית פעילות משטרתית שוטפת לצימצום העבריינות בגנייבנה, ובמגמה זו אף נערכו לאחרונה במ"קום פעולות שיטור מיוחדות.

682. ידיעה ברבר הכאת מפגינים בירי קצין

משטרה

חברת הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר הפנים ביום כ"ד בטבת תשל"ח (3 בינואר 1978) :

ב"המודיע" מיום ג' בטבת תשל"ח — 13 בדצמבר 1977 פורסם כי בהפגנה שנערכה בעיר בני-ברק עקב הוזילול של חברת "דן" בציבור נוסעי בני-ברק התפרע אחד מקציני המשטרה ומתוך חוסר אחריות מדהים ההל הכות את קהל המפגינים.

הדבר עורר סערת רוחות והחל מאבק בין השוטרים למפגינים, שהסתיים במעצר אחד מתושבי המקום.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי :

1. האם הידיעה נכונה ?

2. אם כן — מה עושה משרדו למנוע הישנות מקרים כאלה בעתיד ?

3. האם יתבע משרדו את הקצין לסדר על החג-הגותו ?

תשובת שר הפנים י. בורג :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—3. אחד המשתתפים בהפגנה טען כי ראה את הקצין חובט בראשו באחד המתקהלים במכשיר קשר שהיה בידו, אך לא זיהה את האזרח שהוכה. איש לא התלונן על הכאתו שלו.

התלונה נבדקה ולא נמצאה מוצדקת, ואין מקום לפעולה כלשהי נגד מי מאנשי המשטרה.

748. רכישת אקדחים על-ידי שוטרים

חברת הכנסת ש. רכטמן שאל את שר הפנים ביום ג' בשבט (11 בינואר 1978) :

בכלי התקשורת התפרסמו בימים אלה כתבות בדבר רכישת אקדחים על-ידי שוטרים שקנו את הכלים מכספם הפרטי ולצורך תפקידם.

מתוכן הידיעות מסתבר כי שוטרים רבים הגיעו ל"מסקנה. שהאקדחים שמספקת להם המשטרה אינם מתאימים בשעת הצורך.

ברצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם אדוני מודע לעניין וער לבעיה כי האקדחים שמספקת המשטרה, לפי גירסת אותם ממלאי תפקידים ושוטרים מכל רחבי הארץ, אינם יכולים לשמש להם

1. מה מתכוון השר לעשות כדי להנהיג מינהל תקין וסדר ציבורי ברמת-השרון?
2. מדוע אין השר ממנה ועדה קרואה לרמת-השר-רון?
3. באיזה שלב נמצאת חקירת המשטרה בעניין?

תשובת שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 1-2: משטרת ישראל מקיימת זה זמן חקירה בחשדות על ביצוע עבירות על-ידי עובדים ואחרים במועצה המקומית רמת-השרון. כל עוד לא הסתיימה חקירת המשטרה לא נוכל לנקוט צעדים כלשהם.
3. חקירת המשטרה נגד חלק מן החשודים נסתיימה, והתיקים הפליליים שנפתחו מועברים לפרקליטות עם המלצה להעמידם לדין. ממשיכים לנהל חקירה נגד חשודים נוספים.

913. טענות בדבר פגמים במינוי חברי הוועדה הקרואה באשקלון

חברי-הכנסת מ. שחל שאל את הפנים ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

- בעקבות מינויה של הוועדה הקרואה לניהול עיריית אשקלון אודה לכבוד השר אם ישיב לי:
1. האם נכונה הטענה שמר שלמה אביבי, אשר מונה כחבר בוועדה הקרואה, הוא חבר סניף מפד"ל בעיר והתחרה על מועמדות המפלגה לראשות העיר?
 2. האם נכונה הטענה כי הוועדה הקרואה מינתה למוזכר העיר את מי שהיה סגן ראש העיר טרם פיזור המועצה?

3. אם כן — האם אין בכך, לדעת השר, פגם ציבורי?
4. אם מינויו של מוזכר העיר אינו מניח את דעת השר, מה ייעשה לשינוי הדבר?

שר-הפנים י. בורג:

1. הוועדה הקרואה באשקלון מורכבת מנציגי משרד המשלוח, מר שלמה אביבי נתמנה כנציג של שר החינוך והתרבות בוועדה בהתחשב בכישוריו לטפל בנושאי חינוך כמפקח על בתי-ספר מטעם משרד החינוך.

- 2-4. הוועדה בחרה לתפקיד מוזכר העיר את מר אפרים פוסט, מי שהיה סגן ראש העיריה במועצת העיר ריה הקודמת, במכרו פומבי שהשתתפו בו מועמדים רבים. מר פוסט לא היה מעורב בשום עניין ששימש נושא לחקירת משטרת ישראל. לא היתה שום סיבה למנוע את מועמדותו לתפקיד מוזכר העיר ואין לראות בכך כל פגם ציבורי.

914. יריעה בדבר הקרנתו של פרט תעמולה סובייטי בארץ

חברי-הכנסת ש. פלאטו-שרון שאל את שר הפנים ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

לאחרונה התפרסמו בעתון בשפה הרוסית "ארצנו" מודעות על הצגת הסרט הסובייטי "קאלינה קראסנאיה"

- הגנה מתאימה בשעת הצורך?
2. מה בדעת אדוני לעשות כדי להביא לשיפוח המצב ותיקון פני הדברים?
3. האם בדעת אדוני לאשר מימון האקדחים הנגזרים עים בדבר על-ידי משרדו?

שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא ידוע לי על שוטרים רבים שהגיעו למסקנה זו ולא על מקרים שבהם לא סיפקו האקדחים הגנה מתאימה.
2. רכישת האקדחים נעשתה לאחר בחירה והתאמה ואין צורך להחליפם.
3. לא.

750. הכאתם לדין של הנאשמים באירועי יום-האדמה ב-1976

חברי-הכנסת ת. טובי שאל את שר הפנים ביום ג' בשבט תשל"ח (11 בינואר 1978):

בימים האלה פעילה המשטרה בהבאתם של עשרות אזרחים ערבים לבתי-משפט — מסכנין, שפרעם, נחף, טייבה ומכפריים אחרים בגליל ובמשולש — באשמת "התקלות בלתי-חוקיות" וב"הפרעה לשוטרים במילוי תפקידם" וכו'. מדובר בעבירות שהמשטרה מייחסת אותן ליום-האדמה — 31 במארס 1976.

הבאתם של עשרות תושבים ערבים למשפט אחרי 20 חודש מיום האירועים האלה מעוררת זעם רב בקרב הציבור הערבי.

הגני שואל את כבוד השר:

1. מדוע החליטה המשטרה להביא את עתה את עשרות האזרחים שנעצרו ביום-האדמה?
2. נוכח האופי של המאורעות של ה-30 במארס 1976 ונפילתם במאורעות אלה של 5 קרבנות ביריות של כוחות משמרי-הגבול והצבא, ונוכת סירובה של הממשלה להקים ועדת חקירה, האם אין מוכן השר נוכח נסיבות אלה להורות על ביטול התביעות של המשטרה הקשורות ביום-האדמה?

תשובת שר-הפנים י. בורג:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

- 1-2: בכפרים סכנין, שפרעם, נחף ואחרים לא הובא איש לדין. בטייבה ובכפרים נוספים, באזור משרת מרחב-השרון, כבר נידונו בבית-המשפט הנאשמים ב-15 מן התיקים הפליליים שנפתחו. בתיק נוסף עומדים ההליכים לפני סיום, ושני תיקים פליליים נוספים הועברו לפרקליטות המחוז, שהיא הגורם המוסמך להחליט בגורלם.

826. אי-הסדרים במועצה המקומית רמת-השרון

חברי-הכנסת ר. מילוא שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978):

לנוכח הממצאים של דו"ח מבקר המדינה והפיר-סומים על מעשי שחיתות חמורים המיוחסים לראש המועצה המקומית רמת-השרון ולכמה חברי מועצה, אבקש מאת כבוד השר להשיב לי:

אומרים עתה בקול רם כי דווקא בתקופה זו של התגברות הפשיעה הם היו רוצים ששר בממשלה ייצג את ענייניהם בדרג הקובע מדיניות.

אבקש מכבודו להשיב לי :

1. מה היא מידת הנחיצות של משרד עצמאי בראשות שר למשטרה ?
2. האם אכן קיימת התגברות הפעילות בכל תחומי הפשיעה ?
3. אם כן, באילו תחומים קיימת התגברות הפעילות הנ"ל ?

4. מה הם הכלים הדרושים והנחוצים העומדים לרשות המשטרה במאבקה נגד התגברות הפשיעה מכל הסוגים ?

5. מה בכוונת ראש הממשלה לפעול כדי לחזק את המשטרה שתוכל לעמוד בהצלחה במשימותיה הלאומיות נגד הפשיעה והבטחת שלווה תושבים ושלמותם ?

6. האם כבודו מסכים למנות שר משטרה בנפרד למשרד הפנים רב החשיבות והמשימות ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1, 6 : לפי הכרת ראש הממשלה לא היה מעולם צורך במשרד נפרד לענייני משטרה ואין בו צורך במדינה דמוקרטית גם עכשיו.

לשאלות 2 עד 5 : כידוע לשואל דנה בכך הוועדה בראשות עורכי דין שמרון והיא הגישה את מסקנותיה. שר הפנים ימסור על כך בשבוע הבא בכנסת ובעקבות הדין-יחשבוני יתקיים דיון בכנסת ובממשלה.

885. ההסברה הישראלית בארצות-הברית

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולזינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

שליח הטלוויזיה הישראלית בארצות-הברית, מר אלי ניסן, בסקרו את תגובת דעת הקהל בארה"ב בקשר להחזרת המשלחת המצרית מירושלים, אמר שינסן ליקויים רבים בהסברה של ישראל, דבר הנותן את אותותיו בתייחסות דעת הקהל לעמדת ישראל.

ברצוני לשאול :

1. האם קביעתו של שליח הטלוויזיה הישראלית תואמת את המציאות ?
2. האם לדעת ראש הממשלה עושה ישראל את כל האפשר בהסברת עמדתה בארה"ב ?
3. איזה משרד נושא באחריות על ההסברה בארה"ב ?
4. האם קיים תיאום בפעולות ההסברה עליידי כל הגורמים הפועלים בתחום זה בארה"ב ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלה 1 : לא על ראש הממשלה להשיב אם הערכת איש הטלוויזיה היא נכונה.

בבתי-קולנוע ציבוריים. הסרט הוא סרט תעמולה סובייטי שנוצר בברית-המועצות בשנת 1976.

ברצוני לשאול :

- א. האם ניתן אישור של המועצה לביקורת סרטים ומחזות להקרנת הסרט הנ"ל ?
- ב. אם לא — כיצד מוצג הסרט במקומות ציבוריים ?
- ג. האם יש לדעת השר לפעול לשם הפסקת הקרנתו של הסרט הנ"ל ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)
א. לא.

ב-ג. אף באחד מהעתונים היומיים לא נמצא פירסום על הצגת הסרט בקולנוע כלשהו, ומזכירתו של ח"ב-הכנסת פלאט-שרון אף היא לא יכלה להעביר אלינו העתק פירסום על הקרנת הסרט.

920. קיום "המבחן הבסיסי" לסוהרים

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאלה את שר הפנים ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978) :

לפני חודשים מספר היה נוהג בשירות בתי-הסוהר ששנה בערך לאחר שהסוהר מסיים את קורס הסוהרים מוזמן הוא למבחן המכונה "מבחן בסיסי". במבחן זה היו מציגים לו 13 שאלות מתוך החומר שלמד בקורס הסוהרים. היה מקובל כי מבלי שהסוהר השיג את המינימום הדרוש (60%) לא היו מאשרים לו קידום בדרגה ובתפקיד.

אף שהמגמה צריכה להיות העלאת רמת העובדים בשירות בתי-הסוהר ננקטה לאחרונה שיטה הפוכה, והיה נוהג המצויין לעיל בוטל, כך שנפתחה הדרך לקידום בתפקיד גם למי שאין בכשרם לעמוד במבחן קל מאוד (עיינתי בשאלות מבחן כנ"ל), ואנשים שלא הצליחו לעמוד ב-60% מהידיעה הנדרשת בתקנות בתי-הסוהר ממשיכים על ניהול החיים הפנימיים בתוך בתי-הסוהר.

אבקש מאת כבוד השר להשיב לי :

1. האם האינפורמציה שבידי נכונה ?
2. אם כן — מה הסיבה שביטלו את ה"מבחן הבסיסי" ?
3. מה יעשה השר על-מנת לחדש את ה"מבחן הבסיסי" ?

תשובת שר-הפנים י. בורג :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. המבחן מתקיים גם כיום, אלא שהחל מאמצע שנת 1977 הוחלט שלא לקיימו בנפרד כי-אם כחלק ממב-חני הגמר של קורס הסוהרים.

884. התגברות הפשיעה והצורך במשרד משטרה

חברת-הכנסת י. ז. אמיר שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978) :

בעתונות נמסר שבחוגי המשטרה נשמעים בעת האחרונה קולות בעד הפעלתו מחדש של משרד המשטרה בראשות שר. כמו כן מסופר שנציגי משטרה בכירים

887. מניעת אינפורמציה מוועדת החוץ והבטחון

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת לא נמסרה אינפורמציה סודית וחיונית על התכניות המדיניות של הממשלה בנושא השלום, והדבר נומק במכת ההדלפות. לעומת זאת נמסרה אותה אינפורמציה, שנמנעה מוועדת החוץ והבטחון, לארבעה סנאטורים בארה"ב: ראיון לטלוויזיה האמריקנית. שם התבהרו שש הנקודות שבתכנית הממשלה ביחס ליהודה ושומרון יירצו עזה. חברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת למדו על התכנית כולה מן השידור שהועבר מווינגטון, כפי שלמדו אינפורמציה מוקדמת לפחות מעתון אחד בישראל.

אבקש להשיב לי:

1. האם נכונות הידיעות הנ"ל?

2. אם כן, כיצד יסביר ראש הממשלה את הקדמת מסירת האינפורמציה לסנאטורים אמריקניים ולטלוויזיה בארה"ב למסירתה לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת?

תשובת סגן השר י. ארידור:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אני מפנה את השאלה לתשובתי לשאילתה מס' 712 של חבר-הכנסת גד יעקבי ומוסיף: ראש הממשלה קיבל סמכות להצניע את תכנית השלום הישראלית מוועדת השרים לענייני בטחון. כידוע לשואל, ההדלפות מישיבות ועדת החוץ והבטחון עדיין נמשכות, הראיה שאפילו ציטוטים הודלפו. כל חבר בוועדת החוץ והבטחון חותם על התחייבות כבוד אישית שלא יאמר מלה אחת על הדיונים. למרבה הצער אין חברים בוועדה עומדים בכך והפירסומים מביאים נזק חמור למדינת ישראל.

945. מכתבו של הסנאטור יוברט המפרי לראש הממשלה

חברת-הכנסת נ. פדר שאל את ראש הממשלה ביום ל' ב' שבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

בעתונות פורסם שהסנאטור יוברט המפרי ז"ל, הידיד הגדול של ישראל, שלח לראש הממשלה כמה ימים לפני מותו מכתב שהוגדר כצוואתו הישראלית של הסנאטור המנוח.

אבקש להשיב לי:

1. האם המכתב הנ"ל נתקבל על-ידי ראש הממשלה?

2. אם התשובה חיובית, האם נכון שבאותו מכתב יעץ ידידה הגדול של ישראל לראש הממשלה לגלות גמישות-יתר במו"מ עם מצרים בכל הנוגע לבעיה הפלשתינאית ובעניין ההתנחלויות מעבר לקו הירוק?

3. האם מוכן ראש הממשלה להביא לידיעת הציבור את תוכן מכתב הסנאטור המפרי במלואו, כי הרי מדובר במכתב של אחד מגדולי ידידי ישראל שבין מנהיגי ארצות הברית ורצוני, אם כן, שעמנו ידע במדויק את תכנו של מכתב זה?

לשאלות 2—4: ההסברה חיונית גם בארצות-הברית וגם בחלקי תבל אחרים. משרד החוץ הוא המטפל בהסברת חוץ מעיקרה, אך המחלקה להסברת חוץ במשרד ראש הממשלה לא בוטלה וראש הממשלה מקווה למנות בקרוב יועץ חדש למילוי תפקיד זה.

886. זכות הריבונות של מצרים על חצי האי סיני
חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממשלה ביום כ"ה בשבט תשל"ח (2 בפברואר 1978):

נוכת התביעה האולימפית של נשיא מצרים מישראל לסגת לגבול הבין-לאומי בטענה שכל חצי האי סיני, בכללו פיתחת רפיח, הוא שטח בריבונות מצרים, ונוכת ההשגות הקיימות בקרב משפטנים שונים בדבר זכותה של מצרים לריבונות על חצי האי סיני בעבר וגם כיום, ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה,

1. על יסוד איזה חוק או הסכם בין-לאומי נכלל חצי האי סיני בשטח הנמצא בריבונות מצרית?

2. מתי נקבעה זכות זו של מצרים על חצי האי סיני?

3. אילו מדינות הכירו בריבונות זו ומתי?

4. האם ידוע לכבוד ראש הממשלה על משפטנים בין-לאומיים וישראליים החולקים על קביעה קאטגורית זו?

5. אם כן, מי הם, מה היא חוות דעתם והאם עיין בה ראש הממשלה?

6. האם ידוע לראש הממשלה שלפני מספר שנים הוכנה במשרד המשפטים חוות-דעת אשר מציגה סימני שאלה רבים באשר לזכות בלעדית זו?

7. האם מוכן כב' ראש הממשלה להביא לידיעת חברי הכנסת חוות-דעת זו?

תשובת סגן השר י. ארידור:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות: בהסכם לוזאן מ-1923, הסכם שבו ויתרה תורכיה על כל זכויותיה בשטחים שמעבר לגבולותיה, שהיו אמורים להיקבע בהסכם עצמו, אין כל התייחסות לחצי האי סיני. ב-1967 היה חצי האי סיני באדמיניסטרציה מצרית. לא ידוע על הכרה מפורשת של מדינה כלשהי בריבונות מצרים על חצי האי סיני. לדעת משפטנים מסויימים מוטלת בספק זכותה של מצרים על חצי האי סיני.

ידוע לראש הממשלה שלפני מספר שנים הכין עובד משרד המשפטים, מר פיטר אולמן, חוות-דעת בנושא זה וראש הממשלה ישקול הבאת חוות-דעת זו לידיעת חברי הכנסת.

על-פי תכנית השלום הצענו את הכללים הבאים: פירוז מקו המיתלה ועד הגבול הבין-לאומי — מוחלט. שני אזורים אחרים: בדרום — בין שארם-א-שייך ואילת, ובצפון — חבל ימית. הישובים היהודים יישארו ויוגנו על-ידי כוח מגן ישראלי.

מבחינת המשפט הבין-לאומי אם הצד השני אינו מקבל הצעה מסויימת, היא אינה מחייבת את הצד המציע ולכן קיימת אפשרות, על-פי אותה כלל, של תיקונים לגבי הצעות מיוחדות אלו או אחרות.

"ראש ממשלת ישראל הציע לי את החלת הריבונות המצרית על כל חצי האי-סיני עד לגבול הכינ-לאומי. אני לא ביקשתי זאת ממנו".

אבקש את כבוד ראש הממשלה להשיב לי:
האם הוא מאשר או מכחיש את ההודעה הנ"ל של נשיא מצרים?

סגן השר י. ארידור:
תכנית השלום הישראלית כללה את העקרונות הבאים:

א. פירוז חצי האי סיני מקו ג'די-מיתלה על יסוד הבטחתו של הנשיא סאדאת בירושלים לראש הממשלה.

ב. תקופת מעבר בין 3 ל-5 שנים עם השארת מית-קני התראה ובטחון בתקופה זו בקו ראס מוחמד-אל-עריש ו-2 אזורי או"ם, כחלק מהסדרי הבטחון. עם תום תקופת המעבר ייסוגו הכוחות המזוינים של ישראל אל הגבול הכינ-לאומי בין ארץ-ישראל לבין סיני.

בחבל ימית ובשארם-א-שייך יישארו על כנם הי-שבים היהודיים והם יוגנו על ידי כוח מגן ישראלי.

955. התחייבות מר בנין לנשיא קארטר בדבר התנהגותו

חבר הכנסת י. שריד שאל את ראש הממשלה ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

העתונאי האמריקני הבכיר ג'יימס רסטון מוסר היום כי הנשיא קארטר שלח אליך שדר בנו הלשון: "אני מצטער עמוקות על המאמץ לייסד היאחוות בלתי חוקית נוספת בגדה המערבית, בשילה. עם זאת אני בטוח, שראש הממשלה בגין יכבד את ההתחייבויות שנתן לי אישית ולא יתיר להפעיל את התכנית לכינון ההיאח-זויות".

אבקש את כבודו להשיב לי:

1. האומנם התקבל שדר מהנשיא קארטר בנושא ההתנהלות בשילה?

2. אם כן, האם הנוסח שלעיל משקף במידה של מהימנות את תכנו?

3. האם יכול ראש הממשלה לאשר כי נתן לנשיא קארטר, "אישית", התחייבויות כלשהן בנושא ההתנה-לויות?

4. אם כן, מה היו התחייבויות אלה?

5. האם עמדה ממשלת ישראל עד כה בהתחיי-בויות שניתנו?

6. האם היא מתכוונת לעמוד בעתיד בהתחייבויות אלה?

תשובת סגן השר י. ארידור:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלות 1-2: השדר לא היה אל ראש הממשלה אלא אל שגריר ארצות-הברית כדי שיימסר לידיעת ראש הממשלה, והוא נמסר לידיעתו. לצערו של ראש הממ-שלה הודלק תוכן המברק הדיפלומטי הזה לפרשן המ-דיני של הניו-יורק טיימס, מר רסטון.

לשאלות 3-6: אחרי פגישתו הראשונה של ראש הממשלה עם נשיא ארצות-הברית ביולי 1977 הודיע הנ-

סגן השר י. ארידור:

לכל השאלות: להלן תרגום נוסח מכתבי האחרון של הסנאטור יוברט המפרי ז"ל לראש הממשלה:

"ראש ממשלה יקר, אני רוצה לנצל הזדמנות זו כדי להחמיא לך על האומץ והמנהיגות שלך ביזמות הש-לום הנוכחיות במזרח התיכון. אני רוצה גם לחלוק כבוד לעם בישראל אשר פתח את זרועותיו לנשיא אנואר סאדאת במחווה נפלאה של שלום וכבוד.

מכל מקום, ידידי הטוב, אין אנו יכולים להרשות שגביע זה יפסיד משפחותינו בלי לעשות מה שצריך לע-שות. כפי שאמרת בהזדמנויות מרובות בעבר, כל דבר ניתן למשא ומתן. כפי שאתה יודע, איש אינו מעריך יותר ממני את דאגת ישראל לבטחונה. אדם הגיוני כמו הנשיא סאדאת חייב גם הוא להבין שדרישות הבטחון מהוות יסוד בסיסי של ריבונות כל מדינה, ומעל לכול ממשלתנו מבינה את צרכי הבטחון שלהם.

זה מביא אותי לעניין ההתנהלויות הישראליות הק-יימות בסיני. אני מכיר שהתנהלויות אלה חשובות בהק-שר צרכיה הבטחוניים הנוכחיים של ישראל. מכל מקום, מוכרחה להיות דרך כלשהי לעבד תכנית לממשלה בת-נחלויות אלה במשך תקופת מעבר עד לריבונות המצרית המלאה הצפויה, כשם שצריך להיות פתרון מוסכם ובר-ביצוע בשביל הגדה המערבית. במקרה האחרון, ייתכן שמה שדרוש הוא נוסחה שבה ניתן לפלשתינאים זמן מה לפתור את קשייהם שלהם. זה ברור בתכלית שלא אנו, ולא שום שכן של ישראל, לא יסכים למדינה פלשתינאית עצמאית ובאופן פוטנציאלי עוינת. קיימת סכנה ברורה ביחס למטרת הפוליטית הסופית של ישות כזאת. אלה הרוצים לראות בפתרון העניינים הקשים האלה מכירים שהדבר ידרוש זמן וויתורים מכל הצדדים, אפילו מעבר לעמדות המוצהרות הנוכחיות.

אני כותב מכתב זה רק לאחר שהקדשתי לעניינים אלה מחשבה מרובה ואני גם מאמין שאנשי המפתח של הקהילה היהודית האמריקאית שתופים לדעתי בעניי-נים אלה, החלטה מס' 242 של האו"ם ממשיכה להיות המערכה המדריכה של עקרונות לשלום מקיף במזרח התיכון. בכלל אין שום סיבה מדוע לא נמלא אחר התחייבויות החלטה 242, במיוחד לאחר שהתחייבויות אלה אינן משפיעות על צרכי הבטחון של ישראל.

אלה הן דעותי, ואני מבטא אותן לא רק כדיד מסור ונאמן של ישראל, אלא באותה מידה גם כדידך הטוב. התרשמתי עמוקות מדרך פגישתנו בווינגטון. אני מאמין שאתה האדם הנכון במקום הנכון בזמן הנכון. מכל מקום, זהו הזמן שכל הצדדים יגלו סובלנות, ברוח של "תן וקח", ויתפשרו כאשר הזמן עדיין בשל. אין אנו יכולים להרשות שהזדמנות זו לשלום תחמוק מידנו. עלינו לאחוז ברגע, או שאנו עלולים לאבדו לנצל.

בברכות אישיות חמות ובהערכה עמוקה, בכנות — יוברט המפרי."

946. החלת הריבונות המצרית על חצי האי סיני

חבר-הכנסת א. רון שאל את ראש הממשלה ביום ל' בשבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

בעתונות פורסם ציטוט מדברי נשיא מצרים אנואר סאדאת, אשר אמר:

3. מה היו השיקולים של שר החוץ בהחליטו לתת הכרזה זו ?

4. מה היתה תגובת ממשלת ארה"ב להכרזה ?

תשובת סגן השר י. ארידור :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שר החוץ ישיב היום בכנסת להצעה לסדר היום בנושא זה.

986. מעמדה של ההתנחלות בשילה

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978) :

בהתחשב בהצהרות המנוגדות לגבי ההתנחלות בשי-לה, של שר החקלאות הטוען כי הישוב בשילה הוכר כמתנה לצורך חפירות ארכיאולוגיות בלבד, ושל המת-נחלים המכחישים את דבר היותם ארכיאולוגים והמכ-ריונים על ישוב קהילתי דתי, אבקש את כבוד ראש הממשלה להשיב לי :

1. מה בדעת ראש הממשלה לעשות כדי לשקם את אמינותה של ממשלת ישראל בעניי הממשל ודעת הקהל האמריקנים ?

2. האם כבר הוענק רשיון לחפירות הארכיאולוגיות ומיהו הגורם המוסמך אשר העניק את הרשיון ?

תשובת סגן השר י. ארידור :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : הרשיון הוענק על ידי המושל הצבאי. ידיעות שאין בהן אמת אינן מחלישות אמינות, ואם נוצר רושם מוטעה על רקע ידיעות כאלה, הרי הוא חולף. עמדת הממשלה הובהרה לחלוטין גם בשיחות ראש הממשלה עם שגריר ארצות הברית וגם בכלי התק-שורת, ואני מפתה את השואל גם לתשובתי מהיום לשאלתה מס' 955 של חבר-הכנסת יוסי שריד.

987. יום חינוך ארוך בבתי-הספר

חבר-הכנסת א. ידלין שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978) :

בקווי היסוד של מדיניות הממשלה נכלל סעיף הנהגת יום חינוך ארוך. אולם מצוקת התקציב של משרד החינוך דוחפת את המשרד לשקול ביטול או צמצום תכניות קיימות של יום חינוך ארוך (כגון : יוחא"י, יוש"א).

אבקש את כבוד ראש הממשלה להשיב לי :

1. האם מתכוון ראש הממשלה להפעיל את הש-פעתו על שר האוצר ועל שר החינוך כדי שיבצעו את קווי היסוד של הממשלה ?

2. מה הן תכניותיה המעשיות של הממשלה בתחום הנהגת יום חינוך ארוך בשנת התקציב הבאה ?

3. האם מוכן ראש הממשלה לשקול את האפ-שרות לממן את הנושא החשוב הזה מגביית נוספת במס-גרת הביטוח הלאומי ?

תשובת סגן השר י. ארידור :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראש-הממשלה מוסיף לדגול בהנהגת יום חינוך ארוך, והוא יקיים בנושא זה התייעצות עם שר החינוך ושר האוצר.

שיא קארטר במסיבת עיתונאים כי ראש ממשלת ישראל לא נתן לו שים התחייבויות בנושא ההתנחלויות. בספ-טמבר 1977 הודיע שר החוץ לנשיא ארצות-הברית על דעת ראש הממשלה, כי בתקופה הקרובה תהייה התנה-לויות ביהודה ובשומרון בתוך מחנות צבא. הודעה זו קויימה במלואה, לרבות בהחלטה מ"8 בינואר 1978 על הקמת שלושה ישובים בשומרון, כולם בתוך מחנות צבא. כאשר לשילה, חברי גוש אמונים הביאו מיזמתם לפני סגן שר הבטחון הצעה להקים בה מחנה לחפירות אר-כיאלוגיות. הממשלה החליטה במפורש שלא להקים נקו-דת התנחלות בסביבת שילה.

984. תופעות של אנטישמיות בגרמניה

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978) :

בבית הספר של הצבא הגרמני במינכן שרפו אש-תקד דמויות של יהודים. "העולם הנאור" התעלם מתופעה זו וגם העולם היהודי לא חרג מאדישותו לתופעה הנ"ל.

מאז מתבשרים אנו לעתים קרובות על חילול בתי-עלמין יהודיים בגרמניה, ציור צלבי קרס על קירות מוס-דות יהודיים, ומסיבות במרתפי בירה לפי כל כללי הטכס המסתיימים בשירת ה"הורסט וסל" הידוע לשמצה. ושוב התייחסנו לתופעה זו באדישות תוך אשליה כאילו קיימת "גרמניה האחרת".

האדישות והשתיקה הובילו לכך שבאחת הערים בגרמניה עשו תלמידי תיכון בובות מקארטון, הד-ביקו עליהן כרזה ובה המלה "יהודי" וציור מגן דוד והציטו את הבובות כשהם רוקדים מסביב ל"מדורה" ושרים את ה"הורסט וסל".

מאז ה"כבשנים באושביץ" חל ארוע אדיר, קמה מדינת ישראל, אך אסור לנו לשכוח : גם אושביץ לא באה בבת אחת. קדמו לה אירועים "טנשים" ובתחילה אירועים פחות ערך מאלה המוזכרים לעיל, וגם עליהם לא הגבנו במלוא העצמה כפי שהיתה לנו אז.

ברצוני לשאול :

מה בדעת ראש הממשלה לעשות על מנת לחשוף את פרצופה האמיתי של "גרמניה האחרת" וכדי לעצור סחף והידרדרות שתחילתם בשריפת יהודי בדמות בובה, ומי יודע עד אז היא תגיע באם לא תיעצר ?

סגן השר י. ארידור :

התופעות שעליהן כותב השואל הן קשות ביותר. לא השארגו שום ספק שממשלת ישראל מתייחסת אליהן בחומרה רבה ביותר.

985. הכרות של החוץ על מכירת נשק לאתיופיה

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזילנו שאלה את ראש הממ-שלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978) :

נוכח ההדים שהיו בעקבות הכרות שר החוץ על מכירת נשק מישראל לאתיופיה וההשלכות העוללות להיות מכך על היחסים שבין מדינת ישראל למדינות מערב אירופה וארצות הברית, ברצוני לשאול את ראש הממשלה,

1. האם הכרות שר החוץ נעשתה בידיעתו ובהס-כמתו של ראש הממשלה ?

2. האם הכרות שר החוץ נעשתה בידיעתה של ממ-שלת אתיופיה ?

לשאלה ג': אין זה ברור כלל.

הממשלה מקווה שהוועדה המדינית תחדש את דיוניה. אם היא תחדש, נעמוד על כך ששיבותיה תתקיימנה בירושלים אם ישיבות הוועדה הצבאית תהיינה בקהיר.

990. ישובים חדשים בקירמת סיני

חבר הכנסת א. רון שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

בעתונות גמסר (מעריב, 13 בינואר 1978, יוסף חריף), כי "בראשית ינואר קיבלה הממשלה שישבה בוועדת שרים לענייני בטחון את החלטה מס' 262, שכי ללה הקמת ישובים חדשים בקידמת-סיני, וכי לאחר מכן, ב-8 בינואר 1978, הוחלט לבטל את ההחלטה הקודמת ובמקום זאת להחליט על חיווק הישובים הקיימים בפיתחת רפיח".

אבקש את כבוד ראש הממשלה להשיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?
2. מכיוון שראש הממשלה ראה לנכון למסור ב"פומבי את גירסתו על מה שאמר לנשיא סאדאת באיס"מ מעיליה בנושא הישובים בפיתחת-רפיח, היוכל להבהיר האם בדבריו לנשיא מצרים נכללו גם הישובים החדשים בקידמת-סיני, אשר הוזכרו בהחלטת הממשלה מס' 262?
3. אם התשובות לשאלות 1 ו-2 חיוביות, מה דעת ראש-הממשלה על הצהרתו של הנשיא סאדאת בארה"ב מיום ה-5 בפברואר 1978 על הקשר בין המאחזים בסיני לבין המשבר בשיחות?

סגן השר י. ארידור:

לכל השאלות: החלטת הממשלה היא לתק את הישובים הקיימים. הנשיא סאדאת הביע באיסמאעיליה התנגדות להשגרת הישובים אך סיכם את הדיון כולו בהסכמה להקמת הוועדות הצבאית והמדינית, שבמסגרתן יתקיים המשא ומתן על הצעות השלום של ישראל והצעות הנגד של מצרים. תכנית השלום הישראלית כללה הישג ארות הישובים על כנם באזורי או"ם עם כוח מגן ישראלי.

991. הודעת שר החוץ בדבר אספקת נשק לאתיופיה

חבר הכנסת נ. פדר שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

שר החוץ משה דיין אישר בראיון לטלוויזיה השווייטית כי ישראל סיפקה נשק לאתיופיה.

לאור רגישותה של הידיעה מבחינת יחסי-חוץ וגם מבחינת בטחונית אבקש להשיב לי:

- א. האם הוסמך שר החוץ לפרסם ידיעה זו ברבים?
- ב. אם לא, אילו אמצעים עומד הנך לנקוט נגד שר החוץ?
- ג. האם דאגת להזמין הערכה באיון מידה הביא פרסום הידיעה נזק ליתסי-החוץ של ישראל?

988. העברת סחורות מדרום אפריקה לארצות השוק דרך ישראל

חבר הכנסת ד. רוזוליו שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

בכלי התקשורת פורסם כי שר-האוצר שמחה ארליך הציע לדרום אפריקה כי ישראל תהיה צינור המעביר סחורות ושירותים מדרום אפריקה לארצות השוק האירופי המשותף. כמו-כן ידוע כי הובעה באירופה, ובמיוחד על-ידי הולנד, דאגה כי ישראל תהיה צינור להעברת סחורות מדרום אפריקה לארצות השוק האירופי המשותף, והחשש היום על-ידי נציגי ישראל באירופה.

ברצוני לשאול את ראש הממשלה:

1. האם שר האוצר הציע את ההצעה הנזכרת?
2. היכן הוחלט כי תוצע הצעה זו לדרום אפריקה?
3. מה היה השיקול בהצהרה פומבית של הצעה כזו?
4. האם נעשה הדבר בתיאום עם משרד החוץ?
5. האם קיבלו שגרירויות ישראל בארצות השוק התראה כי הצעה כזו תוצע לדרום אפריקה?
6. האם קיבלו שגרירויות ישראל בארצות השוק האירופי המשותף הנחיות כיצד להסביר הצהרה פומבית זאת?
7. האם נעשה תיאום בנושא זה על-ידי ראש הממשלה?

סגן השר י. ארידור:

שר האוצר הכחיש את הידיעה. על-פי שורת ההגיון מוטב היה להפנות שאלות מסוג זה לשר האוצר עצמו.

989. אי כינוסה של הוועדה המדינית המשותפת לישראל ולמצרים

חבר הכנסת ש. פלאטו־שרון שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

עם חידוש דיוניה של הוועדה הצבאית בין מצרים לישראל נוכחנו לדעת כי טרם נתכנסה הוועדה המדינית בין שתי המדינות.

אבקש את כבוד ראש הממשלה להשיב לי:

- א. האם עיכוב זה מקורו בסירובה של ממשלת מצרים לכנס שוב את הוועדה המדינית?
- ב. האם נקבע תאריך לכינוסה מחדש של אותה ועדה?
- ג. אם לא, האם יש להסיק מכך כי הוועדה המדינית לא תתכנס שוב לפני ועידת ז'נבה, אם וכאשר יוחלט על כינוסה?
- ד. האם אין לראות באי-כינוסה של הוועדה המדינית נטייה של ממשלת ישראל מעמדתה בהחלטות שנת קבלו בפגישה בין ראש הממשלה לבין נשיא מצרים באיסמאעיליה?

סגן השר י. ארידור:

לשאלה א': כן.

לשאלה ב': עדיין לא.

סגן השר י. ארידור :

ראה תשובתי לשאלתה מס' 0985 של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו באותו נושא.

992. האחריות על הדלפות המתפרסמות בכלי התקשורת

חברת-הכנסת א. רון שאל את ראש הממשלה ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978) :

ביום ה' 24 בינואר 1978 פורסמה בעיתונים ההלטה ועדת הצנוורה בנושא התלונות נגד הטלוויזיה והראדיו. חברי הועדה החתומים על הדו"ח הם ד"ר יהושע רוטנשטריך — יו"ר, תא"ל אליהו עשת — נציג המטכ"ל וחיים אייזק — נציג ועדת העורכים של העיתונים היומיים.

הדו"ח עוסק בשורה של הדלפות בנושאים שהשתיקה יפה להם, ובין השאר מטפל בידיעה ששודרה בשידורי ישראל ביום 6 בינואר שעה 18.00 בערב בעניין 20 המאוזנים בסני. המשפט האחרון במסקנות הועדה מובא להלן :

"משמיעת הטענות לפנינו מתברר לנו כי הכתב קיבל את הידיעה מאחד השרים הבכירים ששמו לא הוזכר. אנו מפנים תשובת לבו של ראש הממשלה לגילוי זה".
אבקש את כבודו להשיב לי :

1. לאור התנגדותו התקיפה של ראש הממשלה לכל הדלפה משיבות הממשלה, האם יוכל להבהיר כיצד טיפל במסקנות ועדת הצנוורה הנ"ל ?

2. האם עומד ראש הממשלה לנקוט באמצעים כנגד שר שיימצא אחראי להדלפה מדיוני הממשלה ?

3. האם אין ראש הממשלה סבור, כי בהגדרת מז-כיר הממשלה את ההדלפה בנושא מאחזי-סיני כ"הש" תוללות של אמצעי התקשורת" היתה פגיעה בלתי צודקת בכחובת הלא-נכונה ?

סגן השר י. ארידור :

הידיעה אינה בדוקה ואין לה שום הוכחות. המס"קנות של הוועדה לגבי התנהגות אנשי התקשורת מדבר-רות בעד עצמן.

1024. התפטרותו של יעקב חזמה, עורך "אל אנבא"

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את ראש הממשלה ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

יעקב חזמה, עורך "אלאנבא", הגיש את התפטרותו כי יש לטענותו "התערבות בלתי נסבלת" של יועץ ראש-הממשלה לענייני ערבים, ד"ר משה שרון, בעריכת העתון, ביעודו ובמחמתו. לטענות מר חזמה השרה ד"ר שרון אווירה קודרת על העתון, לרבות פיטורי עורכים וכתבים בכירים ללא אבחנה, שלילת חופש הביטוי וכו'. אבקש את ראש הממשלה להשיב לי :

א. האם בדק ראש-הממשלה את טענותיו של מר חזמה על אופי התערבותו של יועץ ראש-הממשלה ואם לא, המוכן הוא לבדוק טענות אלה ?

ב. המוכן הוא למסור לכנסת את תוצאות הבדיקה ?
ג. מי הסמיך את ד"ר שרון להתערב, כמתואר, בענייני העתון ?

ד. בינתיים, המוכן הינן להחזיר את מר חזמה לתפ"קידו תוך איפסור תנאי עבודה מינימאליים הדרושים לעורך עתון בלי התערבות יועץ ראש הממשלה ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אין שחר לטענות המיוחסות למר חזמה. ניהול הע-תון וקביעת הקו המקצועי שלו נעשים על ידי הנהלת אגודת פירסומי ירושלים המוציאה לאור את העתון, שד"ר שרון הוא יושב-הראש שלה. הנהלת האגודה הח-ליטה לערוך ריאורגאניזציה בעתון במטרה לחסוך 1.2 מיליון לירות מתקציבו ועל רקע זה באו פיטורי אנשים שעבדו בעתון ולדעת הנהלת האגודה היו מיותרים בו. מר חזמה לא התפטר אלא החליט לפרוש עם סיום החוזה עמו ב-1 באפריל 1978. פרישתו התקבלה על ידי הנהלת האגודה לאחר שנעשה נסיון לשכנעו להאריך את החו-זה.

1025. מקומם ותפקידיהם של השרים "ללא תיק"

חברת-הכנסת מ. עמאר שאל את ראש הממשלה ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :

בממשלה זו מכהנים שלושה שרים ללא "תיק" ולא נודע מה תפקידו המוגדר של כל אחד מהם, היכן מקום מושבו ובאיזה נושאים יעסוק.

אם ירצה אדם מישראל לפנות אל אחד השרים האלה באיזה עניין, איכה ידע אל מי לפנות ולא יושבו פניו ריקם בטענה שהנושא אינו בתחום טיפולו של אותו שר ?

לא רק תפקידי השניים נפלאו מני אלא תפקידי השלושה לא אדם, והמה : השר יגאל ידין, השר חיים לנדאו והשר משה נסים.

אודה לך אם תשיב לי :

א. מה הם תפקידי המוגדרים של כל אחד מהש-רים הנכבדים הנ"ל ?

ב. מה הם סמכויותיו על-פי דין של כל אחד מהם אם אכן הועברו להם סמכויות כל שהן ?

ג. היכן משרדיהם ?

תשובת סגן השר י. ארידור :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לכל השאלות : באשר לסגן ראש הממשלה, ראה תשובה לשאלתה מס' 0348 של חברת-הכנסת אורה נמיר. השר חיים לנדאו עוזר לראש הממשלה בפעולה הקשורה בשירותי הבטחון וכן בפעולה הנוגעת למערכה הציבורית למען שיבת ציון של דורשי ציון בברית-המו-צעות. השר משה נסים ממונה על כל ענייני הכנסת מבחי-נת היחסים בין הממשלה ובית הנבחרים. לא הועברו להם סמכויות מיוחדות. שטח פעולתם החשוב נקבע להם כחוק והממשלה רשמה לפניה את הודעת ראש הממשלה על תפקידיהם. משרדיהם נמצאים בבניין משרד ראש הממ-שלה בקריה בירושלים.

1026. התפטרותו של יעקב חזמה, עורך "אל-אנבא"

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את ראש הממ-שלה ביום ח' באדר א' תשל"ח (15 בפברואר 1978) :
בעתונות פורסם שעורך היומון "אל-אנבא" בערבית הוצא לאור בירושלים והמומון על-ידי משרד ראש ה-

לא הודיע על קשיים כלשהם, לא היה מקום לבידור במשרד החוץ הברזילאי לפני הנסיעה.

שאלה 3: על דחיית חתימת ההסכם נודע יום לפני בואו המוכנן מר להט בהתאם להזמנה.

שאלות 4-6: מיד עם התקבל ההודעה קוימו הת"י יעצויות במשרד החוץ, לרבות עם נציגיו בברזיל. בשם לב לנסיבות העניין הוחלט שלא להתנגד לקיומו של הביקור.

972. נסיעת מר שלמה להט לריו דה ז'אנירו למרות ביטול ברית הערים בינה ובין תל-אביב

חבר הכנסת מ. סבידור שאל את שר החוץ ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

על פי הדיווח בעתונות יצא ראש עיריית תל-אביב מר שלמה להט לריו דה-ז'אנירו על פי החלטת מועצת העיר ריה ובאישורו של משרד החוץ לכרות ברית תאומים בין שתי הערים.

נוכת המידע, שעוד בהיותו בארצות-הברית ואולי עוד בטרם עזבו את הארץ הגיעה למר להט הודעה מוס"מכת כי עיריית ריו דה-ז'אנירו ביטלה או השתתה באורח חד צדדי את ההחלטה על כינון ברית התאומים, אך ראש עיריית תל-אביב המשיך בדרכו, כביכול על-פי עצמו של משרד החוץ.

אבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה שהמחלקה לדרום אמריקה ב"משרדך אמנם יעצה למר להט להמשיך לריו למרות ה"ביטול הנקוב לעיל?

2. אם אמנם כן, מה הם השיקולים שהניעו את משרדך להסכים להשפלת כבודה של העיר העברית הראשונה וראשה?

3. אם משרד החוץ לא יעץ לראש העירייה, כאמור לעיל, למה לא השתמשת בסמכותך ובכוח השפעתך כדי למנוע את הפגיעה בתל-אביב ובכבודה של ישראל על-ידי קריאה למר להט שישבו מדרכו ארצה?

4. האם נוכח שרשרת הפגיעות הנוספות שעליה דיווח "מעריב" ביום ה' בפברואר 1978 (אי קיום הפגישה עם האדריכל נוימייר, זימון מסיבת עיתונאים ללא ידיעתו של מר להט), אין לתבוע ממר להט לשוב לאתר ארצה?

שר-החוץ מ. דיין:

ראה תשובתי מהיום לשאילתה מס' 0947 של חברת הכנסת אורה נמיר.

973. הנחיות משרד החוץ לראש עיריית תל-אביב בעניין ביטול ברית ערים תאומות בין עיר לריו דה ז'אנירו

חבר הכנסת ע. נוף שאל את שר החוץ ביום ב' באדר א' תשל"ח (9 בפברואר 1978):

אבקש להשיב לי:

1. האם נכון כי ראש עיריית תל-אביב בקש הנ"חיות ממשרד החוץ בנושא תגובתו להשעיה של כריתת

ממשלה, עו"ד יעקב חומה, הגיש את התפטרותו למנהל הכללי של משרד ראש הממשלה. העורך אמר לסופר "הארץ" כי התפטרותו באה בגלל התערבות בלתי נסבלת של יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים ד"ר מ. שרון בעריכת העתון, בייעודו, ובמהותו.

ברצוני לשאול את כבוד ראש הממשלה:

1. האם התקבלה התפטרותו של עורך "אל-אנבא", מר י. חומה?

2. האם נבדקו הטענות של העורך בדבר התערבות היועץ לענייני ערבים בעריכת העתון?

3. האם התערבותו של ד"ר מ. שרון נעשתה בידי-עצו ובהסכמתו של ראש הממשלה?

4. מה היו השיקולים להתערבותו של ד"ר מ. שרון בעריכת עתון "אל-אנבא"?

5. האם נעשה נסיון לשכנע את העורך לחזור בו מהתפטרותו?

6. אם לא, מה הן הסיבות לכך?

תשובת סגן השר י. ארידור:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי לשאילתה מס' 1024 של חברת-הכנסת גרוסמן.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מוזין את שר החוץ להשיב לשאילתות.

947. נסיעת מר שלמה להט לריו דה ז'אנירו

למרות ביטול ברית הערים בינה ובין תל-אביב

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר החוץ ביום ל' ב' שבט תשל"ח (7 בפברואר 1978):

לאור ידיעה על ביטול ההסכם לברית ערים בין ריו דה-ז'אנירו לבין תל-אביב, אבקש להשיב לי:

1. האם יציאת ראש עיריית תל-אביב ומלווי לריו דה-ז'אנירו, לחתימת הסכם ברית ערים תאומות, נעשתה על דעת משרד החוץ?

2. האם לפני יציאת המשלחת מישראל נבדק הנו"ש במשרד החוץ הברזילאי?

3. מתי נודע לראשונה על החלטת משרד החוץ הברזילאי לבטל את ההסכם החתימה על ברית הערים התאומות ולמי?

4. מה היו הצעדים שננקטו על-ידי משרד החוץ בישראל עם הידוע הביטול?

5. האם בהתייעצות עם משרד החוץ הומלץ על המשך ביקורו של ראש עיריית תל-אביב בברזיל?

6. האם שר החוץ אינו חושב שיש להורות לראש עיריית תל-אביב ולמשלחת המלווה אותו לחזור מיד ארצה לאחר הפגיעה הקשה בעיר תל-אביב ובמדינה?

שר-החוץ מ. דיין:

שאלה 1: נסיעת מר להט היתה בידיעת משרד החוץ.

שאלה 2: הואיל והזמנתו של ראש העיר תל-אביב לריו וההסכם לכריתת ברית ערים תאומות בין שתי הערים היו ביוזמתו ובטיפולו של ראש העיר ריו, והוא

בקרן אפריקה, במיוחד לאור התנגדותה של ארה"ב לסייע לאתיופיה בנשק?

2. מה היה השיקול בפירסום הדבר, במיוחד ערב נסיעתו של שר החוץ לארה"ב, ובמיוחד כאשר נידונה בארה"ב בקשת הנשק של מצרים?

3. מה היה השיקול בדבר הסיוע ובפירסום עם בייקורו של שר החוץ בארה"ב כשדעת הקהל בארה"ב בלאו הכי מציינת את ישראל כשוחה בעמדותיה לגבי הסיכסוך במזרח התיכון ורואה בעין רעה את מעורבותה של לוב, בריה"מ וקובה בקרן אפריקה?

שר-החוץ מ. דיין :

לשאלה 1: ישראל לא התערבה בסיכסוך בקרן אפריקה אלא מקרה לאתיופיה, לפי בקשתה, נשק בכמות מוגבלת.

לשאלות 2-3: התשובה לשאלת העתונאי ניתנה בעקבות פירסומים רבים בנושא זה שהיו בשבועות ש-קדמו לה ושייחסו לנו מעורבות ניכרת באתיופיה. השתמטות מתשובה היתה מתפרשת כאישור לדיעות הללו. היה אפוא מקום להעמיד דברים על דיוקם, היינו שהסיוע שניתן לפי בקשתם של האתיופים היה מועט, ושהוא לא כלל מטוסים או כוח אדם.

ברית תאומים בין תל-אביב לריו דה-ז'אנירו מצד הברזילאים?

2. אם כן, מה היו הנחיות אלה?

3. מה היו נימוקים ההנחיות האמורות לעיל?

תשובת שר-החוץ מ. דיין :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מהיום לשאלתה מס' 0947 של חברת הכנסת אורה נמיר.

1002. הודעת שר החוץ ברבר מכירת נשק לאתיופיה

חברת הכנסת ד. רוזוליו שאל את שר החוץ ביום ו' באדר א' תשל"ח (13 בפברואר 1978):

על פי הודעת שר החוץ בשווייץ מוכרת ישראל נשק לאתיופיה וכך מסייעת ישראל לאתיופיה במלחמתה נגד סומאליה יחד עם קובה, בריה"מ ולוב.

ברצוני לשאול :

1. מה היו השיקולים שישראל תתערב בסיכסוך

ד. הצעות לסדר-היום

1. יהודי ארצות ערב וזכויותיהם במשא-ומתן על שלום

הוקפא בעיראק יובא על-ידינו בחשבון לגבי הפיצויים שהתחייבנו לשלם לערבים שנשטו רכוש ישראל.

עמדה ברוח זו נתקבלה גם על-ידי מועצת הבטחון בהחלטתה המפורסמת, החלטה 242. בניגוד להצעת החלטה סובייטית, שהוגשה על-ידי הנציג הסובייטי במועצת הבטחון בישיבה מס' 1381 ביום 20 בנובמבר 1967 ואשר אמרה: "בעיית הפליטים הפלשתינאים חייבת למצוא פתרון צודק", נתקבלה כעבור יומיים, ב-22 בנובמבר 1967, בישיבה מס' 1382 ההחלטה הקוראת ל"פתרון צודק של בעיית הפליטים"; כלומר הושמטה המלה "פלש-תינאים".

אני רוצה לציין לזכותה של ממשלת ישראל הנוכחית כי ב"מסמך-העבודה", שהוסכם עליו בין ארצות-הברית ובין ממשלת ישראל, יש התחייבות מפורשת, בסעיף 4, שהפתרון לבעיית הפליטים הערבים ובעייתם של הפליטים היהודים יידון בהתאם לתנאים שהוסכם עליהם.

אדוני היושב-ראש, ידגש כי הניסוח היותר-כללי שנחקק בסופו של דבר על-ידי מועצת הבטחון הוא הצעת ההחלטה האמריקנית; ולא יכול להיות ספק ש-הניסוח היותר-כללי היה מכונן להקף גם הפליטים שאינם פלשתינאים, כלומר הפליטים היהודים מארצות ערב.

אדוני היושב-ראש, בעיית היהודים פליטי ארצות ערב מקבילה וזהה מכל הבחינות לבעיית הפליטים הערבים שעזבו את ישראל בעקבות מלחמת-השיחרור הן בעיתויה, הן בגורמיה, הן בהיקפה המספרי, הן בהיקף הרכוש שנפגע והן בדרכים האפשריות לפתרונה.

אדוני היושב-ראש, אנו נוטים לשכות, ולכן יש לה-ציג את הנושא מחדש. לפני מלחמת-השיחרור היו

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום. ולראשונה — הצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת שחל, בנושא: יהודי ארצות ערב וזכויותיהם במשא-ומתן על שלום. רשות הדיבור לחברת-הכנסת שחל.

משה שחל (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעה זו שאני מעלה על סדר-יומה של הכנסת היא, ללא ספק, חד-ל-ציפיות ולחרדה המלוות כל יהודי בארצנו באשר לסיכויים ולסיכונים הטמונים במשא-ומתן לשלום בינינו ובין ארצות ערב.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ליהודים מארצות ערב יש מעמד מיוחד בנושא זה, ואנו טוענים כי אין לדון בנושא הפלשתינאי אלא בהקשר אחד עם זכויותיהם של היהודים יוצאי ארצות ערב. ממשלת ארצות-הברית עמדה על עקרון ההדדיות והבינה שאין לדון בנושא הפלשתינאי מבלי לדון בזכויות היהודים יוצאי ארצות ערב. ולכן עוד ב-26 באוגוסט 1955 היתה התחייבות של שר המדינה האמריקני מר דאלאס בדבר הקמת קרן בין-לאומית, שארצות-הברית תתרום לה בנדיבות, לפתרון בעיית הפליטים. בראיון עתונאי ב-27 באוקטובר 1977, בתשובה על שאלת אחד העתונאים, אמר הנשיא קארטר: ברור שיש פליטים יהודים ולהם אותן הזכויות שיש לפליטים הפלשתינאים.

בשכילנו, בשביל אזרחי ישראל, לא היה שום חידוש בהודאה האמריקנית בקשר הקיים בין זכויות הפליטים היהודים מארצות ערב ובין זכויות הפליטים הערבים.

כבר בי"א אדר ב' תשי"א, 10 במאס 1951, הצהיר שר-החוץ משה שרת המנוח כי "שווי הרכוש היהודי ש-

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החביעות שמעלים היהודים מארצות ערב הן תביעות ריאליות ולא תביעות יטוריות. מצרים מעלה במסגרת המשא-ומתן על הסכם שלום תביעות של צדדים שלישיים. ישראל חייבת להעלות את אף היא בעיות של צד שלישי, שהם היהודים מארצות ערב, שאינם יהודי מצרים, בין שהם בישראל ובין שאינם בישראל. אם מצרים רואה מחובתה, מחובתה הבסיסית, לפי דברי נשיא מצרים, להציג את בעיית הזכויות של הפליטים הפלשטינאים שהם, כידוע, אינם אזרחים מצריים — זכותה וחובתה של ישראל להציג תביעה מקבילה דומה בשם כלל היהודים מארצות ערב.

"יוז"ק", שהוא אירגון עצמאי ועולמי של יהודים מארצות ערב, מקבל את תמיכת העם היהודי. וגושה זה, אדוני היושב-ראש, שייך לעם היהודי כולו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפנות לשר החוץ. כי בשם הממשלה יבקש להטיל מיד על קבר צת מומחים בחוק הבין-לאומי להכין פרק שייכלל בהסכם השלום ושיתייחס לזכויות היהודים מארצות ערב. אני מדגיש: פרק שיוכן על-ידי משרד החוץ. כי אם פרק כזה יוכן במסגרת הדיונים בוועדה הצבאית, אינני יודע אם תהיה לו אותה משמעות מדינית שאני רוצה ומקווה, בהצעה זו, שהממשלה אכן תקבל אותה.

אך בטרם שייחתם הסכם השלום על ממשלת ישראל לתבוע ממשלת מצרים לשחרר את הפקדונות של יהודי מצרים שנותרו בבנקים במצרים, לפי הדוגמה הישראלית הציבה בראשית שנות ה-50, כאשר שייחרנו פקדונות של ערבים מתוך הנחה שייחתם הסכם שלום. אבל, כידוע, לא נחתם הסכם שלום עד היום. אנחנו לא הקפאנו סכרי מים אלה. אני חושב שמצרים תעשה טוב ונכון אם היא תראה רצון טוב על-ידי שחרור מידי של פקדונות אלה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שהכנסת תקיים דיון בנושא זה.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ מ. דיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ממשלת ישראל מודעת לבעיות היהודים יוצאי ארצות ערב ומתכוונת להעלות את שאלת זכויותיהם במשא-ומתן לשלום. בהקשר זה עמדה ישראל על כך ששאלה זו תיכלל בנייר-העבודה אשר הוסכם עם ממשלת ארצות-הברית ב-5 באוקטובר 1977, שהוזכר על-ידי חבר-הכנסת שחל, ואשר בסעיף 4 שבו נאמר: "פתרון בעיית הפליטים הערבים והפליטים היהודים יידון בהתאם לכללים שיש צורך להסכים עליהם". ובעקבות הסכם זה הכריז הנשיא קארטר במסיבת עיתונאים ב-27 באוקטובר 1977, בתשובה על שאלה בנושא הפליטים הערבים: "כן, לפלשטינאים יש זכויות... ברור מאליהם שיש גם פליטים יהודיים... ולהם אותן הזכויות שיש לאחרים...".

מובן איפוא כי עם התקדמות המשא-ומתן ייעלה הנושא לדיון, ולשם כך מכינים המשרדים הנוגעים בדבר חומר מתאים.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה אשר תדון בו בבוא המועד המתאים.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני שואל את המציע: האם אתה מסכים להצעה

900,000 יהודים בעשר ארצות ערביות. אלו היו הקהילות הוותיקות ביותר בעולם. יהודי בבל, יהודי מצרים, יהודי צפון-אפריקה ואף יהודי תימן ישבו בארצות אלו לפחות 2,500 שנה; בבבל ובמצרים ישבו מאז חורבן בית ראשון, ובצפון-אפריקה — אולי מימי בית ראשון. בכל הארצות הללו ישבו היהודים 1000 שנה לפני שהגיעו אליהם הערבים והאיסלאם. היהודים הקימו בארצות אלו כלכלה מפותחת וגיהלו בהן חיי תרבות מפותחים. היתה להם ספרות דתית וחילונית ולמעשה הם היו בני הארצות האלה יותר מהכובשים שבאו אחריהם, שהם הערבים הטוענים לזכויות, כאילו המורח-התיכון כולו שייך להם.

הרדיפות של היהודים בארצות אלה הגיעו לשיא עם התעוררות גלי הלאומנות הערבית. לאחר קום מדינת ישראל הפכו היהודים, נוסף על ההתעללות שהיתה מהם בלתי לשעיר-לעזאזל של הארצות הערביות בזו אחר זו בהתאם לאופי משטריהם, וחייהם הפכו לגיהנום עלי-אדמות מבחינה פיסית ומבחינה רוחנית. תוך שנים מעטות היתה כל ההווה העשירה של הקהילות היהודיות לאפס. ותמחיש זאת העובדה כי מבין 900,000 היהודים שהיו בארצות אלו ב-1948 נותרו בהן לא יותר מאשר 50,000 בשנת 1973. רובם המכריע הגיעו לישראל.

אדוני היושב-ראש, היו אלו ארצות ערב שאינן הפחידו, גירשו ואף פגעו ביהודים אלה. ב-28 בנובמבר 1947 נאם שר-החוץ העיראקי פאדל ג'אמאלי באו"ם ואיים במעשי דיכוי וטבח כלפי היהודים בארצות ערב.

רבות, חברי הכנסת, איום זה לא היה סתמי. היהודים בעיראק, לפחות, חוו על בשרם מעשי טבח שבהם נהרגו גברים, נשים וטף, ללא כל עוון בכפם, רק בגלל היותם יהודים.

בעתון "אל נהאר" כתב סכרי ג'יריאס ב-15 במאי 1975 על מעשי האכזריות שסבלו מהם היהודים תחת שלטון ארצות ערב. והוא האשים את מנהיגיהן של ארצות ערב ביצירת בעיית פליטים יהודים המקבילה לזאת של הפלשטינאים, שיהיה לה ביטוי מעשי בכל פתרון של הבעיה הפלשטינאית.

רבות, חברי הכנסת, בזמן האחרון נתפרסמו זכרונותיו של סר אלק קירקבריי. ובספרו זה, הנושא את השם "זכרונות מעמאן", הוא כותב כי זמן קצר אחרי התבוסה הערבית, אשר איפשרה את המשך קיומה של מדינת ישראל שזה מקרוב הוקמה, התקיימה פגישה במעין ה"משלחת הבריטית בעמאן. יום הפגישה היה ראש-מזל של עיראק דאז, נורי סעיד. המשתתפים האחרים היו ראש ממשלת ירדן סמיר ריפאעי והמאחר סר אלק קירקבריי, שהיה שגריר בריטאניה בירדן. הוא מתאר את הצעותיו של נורי סעיד באותה פגישה: "לפעול בוחל לגירוש של מרבית הקהילה היהודית בעיראק לישראל על ידי משלוח של משאיות צבאיות, ולשלוח שיירה של יהודים עיראקים לגבול הירדני-ישראלי ולהכריחם בכוח לחצות את הקווים". ראש ממשלת ירדן, שהסתייג מה"רעיון, אמר אז: "אינני מוכן לקחת חלק בפשע מסוג זה". כי אחת מהשתיים: או שהיהודים כאשר יעברו במדינות ערביות שאין בהן קהילה יהודית לא יישארו בחיים; או שעל-ידי הכוח העיראקי, והודות לסורים יתרחש טבח — ואולי גם זה היה מכוון — כדי לפתור את בעיית יהודי עיראק בדרך זו. ונדמה לי שחברי הכנסת הללו יכול לספר איך נסתיים העניין.

להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון, כפי שאני מבין ?

משה שחל (המערך) :
אני מסכים.

שלמה הלל (המערך) :

אדוני היושב-ראש, אינני מבין מה זה לרונ בנושא כבוא המועד המתאים. האם העלאתו של הנושא היום אינה מועד מתאים כדי שוועדה תדון בו, או ששר החוץ מתכוון לכך שזה יועבר לוועדה ולא יידון בה ?

הח"ר מ. ל. מרון :
השאלה היתה ברורה, החשובה היתה ברורה : הוא יידון בוועדת החוץ והבטחון במועד שייקבע על-ידי יושב-ראש הוועדה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

הצבעה

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

2. הקשרים בין ישראל לבין אתיופיה

עים לי כדי להמחיש לציבור את שיעור הנזק שנגרם לישראל בגלל הצהרתו שלוחת-הרסן של שר החוץ. אין לי כל ספק כי פירוט הדברים, אחד לאחד, היה מקימם ומזעזע כל אורח בישראל. אך לא אעשה זאת מטעמים מיוחדים ומובנים. עם זאת עלי לקבוע באופן שאינו משתמע לשני פנים כי שר החוץ של ישראל הסב למדינתנו נזקים חמורים בתחומים רבים ושונים. נפגע קשות האינטרס הבטחוני המובהק של ישראל. חלק ניכר מן הנזקים ומן הפגיעות אינו ניתן כלל לתיקון. לכמה דברים שיחסרו לנו מעתה ואילך כתוצאה מן הניתוק אין לנו תחליף. קיים חשש סביר מאוד כי בהדרגה עלילים הנזקים להתברר כחמורים עוד יותר מכפי שהם נראים עכשיו ברגע זה.

האם נעבור על כל אלה בשתיקה ? האם נסכים שלא יינתנו לנו הסברים באותה מידה של פומביות שבה זכתה ההצהרה הנמהרת עצמה ?

חברי הכנסת, אני מודה ומתוודה כי כאשר שמעתי את הצהרת שר החוץ הנחתי לפי תומי כי יש דברים בגו. הרי לא ייתכן שזאת התבטאות חסרת טעם והצדקה. הייתי בטוח כי הממשלה, מטעמים השמורים עמה, ייפתה את כוחו של שר החוץ למסור בהודמנות מתאימה את ההודעה בדבר הסיוע הישראלי לאתיופיה. כאשר הסתבר בהדרגה כי לא היו דברים מעולם, כי לא היה שום ייפוי-כוח, כי לא היו טעמים סבירים כלשהם, עדיין קשה היה להאמין. שר החוץ עצמו הסביר לנו כי פשוט לא רצה לשקר. הרי זה נימוק מנוחך מאין כמוהו, המ- נית אינטליגנציה נמוכה מאוד אצל כל שומעיו.

אדוני שר החוץ, אם אינך מסוגל לחמוק משאלות לא נוחות — הרי ברור לחלוטין שאינך מסוגל לשמש כשר חוץ. אם אתה מוכן להסב נזקים חמורים למדינתך רק בגלל יצר האמת הטבוע בך עמוק כל כך — בחר לך, בטובך, זירה אחרת לפעילות ולתרומה. שיחק לנו המזל, רבותי חברי הכנסת, ששר החוץ שלנו לא נשאל שאלות מביכות עדינות ורגישות עוד יותר, כאשר אתה בו דחף האמת שאינו ניתן לכיבוש. רק שוו בנפשכם מה עוד יכול היה להתחולל ברגע של אמת כזה.

ועוד הסבר שמענו : שאלמלא השיב שר החוץ כה שהשיב, יכול היה, כביכול, להיווצר הרושם שישראל מסייעת לאתיופיה סיוע מאסיבי — בכמו-אדם ובצייד. יא- חרי הבהרותי של שר החוץ — מהו הרושם שנוצר ? האם עכשיו משוכנע כבר העולם שהסיוע הישראלי לא היה אלא סיוע-ווטא, שחבל אפילו לדבר עליו ולהקדיש

הח"ר מ. ל. מרון :

אנו עוברים להצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת יוסי שריד : היחסים בין ישראל לבין אתיופיה. רשות הדיבור לחברי-הכנסת שריד.

יוסי שריד (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעלה היום את הצעתי לסדר-היום למרות רגישותה, למרות עדינותה, משום שפטור בלא כלום אי-אפשר. אי-אפשר שפרשת גירוש אתיופיה תפסח על הכנסת כאילו לא היתה ולא נבראה. אי-אפשר שזנך חמור למדינת ישראל כאילו לא נגרם. אי-אפשר ששר לא ייתבע לתת דין-וחשבון ציבורי על מעשה מזיק וחסר כל אחריות. הדיון כאן היום בגירוש אתיופיה והשלכותיו מחוייב עוד יותר לאחר שממשלת ישראל לא מצאה כלל לנכון להידרש אליו בישיבותיה האחרונות השבוע. האם ייתכן כדבר הזה, חברי הכנסת ? רק משום שצריך, כביכול, לחפות על שר ולגונן עליו, אין מעירים ואין מעוררים בעיה ממדרגה ראשונה ? למה בעצם מצפה מאתנו הממשלה ? היא בעצמה אינה מעלה ואינה דורשת דין-וחשבון. יותר מזה : היא מתנגדת גם להכרה בדחיפות הצעות לסדר-היום בכנסת באותו הנושא. האם באמת ובתמים מצפה הממשלה שהפרשה תושק, תישטף ותימחק ? יהיה זה עלבון לפארלאמנטאריסם הישראלי ולדמוקראטיה הישראלי אם אנהניו ניתן יד לקשר השחיתק וההשחקה היה הנרקם על-ידי הממשלה. יהיה זה חוסר אחריות גמור מצדנו אם נסכים להסיר את הנושא הזה מעל סדר-יומנו בלי אומר ודברים.

חברי הכנסת, ביום ב' לפני 16 יום שהה שר-החוץ משה דיין שהיה קצרה בשווייץ. אי-אפשר לומר ששה-ייה קצרה זו נותרה בלא רישום כלשהו. שר החוץ ניצל את זמנו שם כדי לאשר בפעם הראשונה, בראיון לטל-וויזיה השווייצית, כי ישראל מוכרת כמויות מסויימות של גשק לאתיופיה. עד מהרה, כצפוי, היה הגילוי נחלת כל העולם כולו. כך נחשף רשמית סוד מדינה כמוס. לא עברו אלא שעות ספורות ואנשינו באתיופיה נקראו למ-קום שנקראו ונצטוו לעזוב את המדינה תיכף ומיד. כל דברי ההסבר שהיו בפי אנשינו נדחו מכול וכול. כל הנסי-יונות שנעשו לאחר מכן כדי להציל את הקשר עם את-יופיה עלו בתוהו. הניתוק היה גמור ומוחלט, והמעוות-הוא יכול היה עוד לתקון. כך באו אל קיצם קשרים הדו-קיים עם מדינה אפריקנית חשובה ממדרגה ראשונה, קש-רים שנתקיימו ברציפות כמה שנים.

חברי הכנסת, אמנע כאן היום מלפרט פרטים הידו-

כאשר עלה נושא שילה לא חשבתי, כמו גם בנושא האתיופי, שהטוב ביותר להשתמש בכך. ימים אחדים לפני זה הקרינו בטלוויזיה בארץ שיחה עם חלק מאלה שהלכו לגרעין הנמצא בשילה. אני רוצה להדגיש שאני שולל לחלוטין כל הונאה בעניין זה. העובדות הן שהממשלה החליטה בעניין שילה — במידה שהדבר תלוי בה, וזה נושא שאינו תלוי רק בה — ששם יהיו אך ורק חפירות ארכיאולוגיות. אולם עד כמה שאני זוכר את דברי אחת מהמשיבות למראיין בטלוויזיה, היא אמרה — וכך גם ציטטתי את דבריה בניו-יורק — שהיא איננה מתכוונת לפעול בניגוד להחלטות הממשלה, אבל היא היתה רוצה לראות את ביתה קבע בשילה, להקים שם בית ולראות שם את משפחתה. זו משאלתה; זו משאלת נפש. היא לא תפעל בניגוד להחלטות הממשלה, אבל כאשר שואלים אותה מה היא רוצה, היא מסבירה שזה מה שהיתה רוצה לראות שם.

בתשובתי לא התחלתי בניו-יורק אלא התחלתי ב"רחוב יואב 11. אפילו לא התחלתי מהיורדים לקאנאדה. אמרתי שאני מעריך הרבה יותר אנשים ונשים צעירים הרוצים להקים את ביתם ומוכנים ללכת לא לרחוב יואב 11, מקום שבו אני גר בנחות, אלא למקום כמו שילה; אני מעריך אותם הרבה יותר מאשר את אלה שהם כמוני, היושבים בצהלה, ובוודאי יותר מאלה היורדים לקאנאדה, ואפילו יותר מהציונים שאינם עולים לא"ר.

יכולים, כמובן, להיות חילוקי-דעות בעניין זה. יכול להיות שיש מישור החושב שצריך להעריך יותר את הציונים שאינם עולים לארץ, או צעירים היורדים מן הארץ לקאנאדה, מאשר את האשה הרוצה להקים את ביתה במקום ישוב חדש מבלי להפך בכך את החלטות הממשלה ומבלי לרמות או להונות מישהו. אני את דעתי לא שיגיחי בעניין זה ואיני רואה לא פגיעה ילא בזיון אם אומרים את הדברים האלה כאשר מאמינים בכך. מדוע היה צריך מישור להיעלב מהדברים האלה. גם אם הוא עצמו ציוני ונמצא בארצות-הברית ואינו ע"י לה לארץ? מדוע הוא צריך להיעלב מזה שמעריכים יותר מי שכן עולה לארץ? וכי הוא עצמו אינו מעריך יותר את מי שכן עולה לארץ ומתיישב בה, את זה ההולך להתיישבות? האם צריך להיעלב מזה שמעריכים יותר אשה כזאת מאשר את אלה הממשיכים להיות בנחותות? מה היסוד לעלבון כאן? במה אנו פוגעים? האם עד כדי כך קטנו שאת זה אסור לנו לומר? את זה כבר אסור לומר?

ואשר לגבי אתיופיה — אתיופיה ניתקה את יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל באוקטובר 1973, בעת מלחמת יום-הכיפורים. מאז אין באדיס-אבבה נציג דיפלומטי ישראלי.

במיוחד במרוצת חודש ינואר שנה זו, אם כי גם קודם לכן, נפוצו באמצעי התקשורת, העיתונות והטל-וויזיה בעולם ידיעות אשר הציגו תמונת מצב מוגזמת ומעוותת על היקף הסיוע הצבאי שלנו לאתיופיה ועל נוכחותם של מדריכים ויועצים צבאיים ישראלים בצבא האתי-יופי, לצד אלפי רוסים וקובאנים. להלן דוגמאות אחרות מהפירסומים האלה:

ב"לוס-אנג'לס טיימס" נכתב כי ישראל מספקת שירותים למטוסים, שירותי מודיעין, נשק קל, ציוד ונשק

לו יותר מממשט אחד? הרי הדראמאטיות ששוותה לו גילוי הפתאומי הזה יצרה רושם הפוך לגמרי: כאילו באמת היתה ישראל מעורבת באתיופיה מעורבות עמוקה.

ובאופן בלתי-רשמי, חברי הכנסת — וזה אולי מעניין באופן מיוחד — רמזו לנו באמצעות פירסומים בעתונים כי אין בעצם סיבה להתרגשות: ממילא חיפשו שלטונות אתיופיה הודמנות נאותה להיפטר מאתנו.

חברי הכנסת, אני מבקש לקבוע כי זוהי סברת-כרס. עד הצהרתו של שר החוץ לא היתה לישראל כל סיבה להגיח אתיופיה איננה מעוניינת עוד בשיתוף הפעולה. ההיפך הוא הנכון: בימים האחרונים שלפני ההצהרה היה לישראל, פעם נוספת, יסוד מוצק להאמין, ולא רק להאמין אלא גם לדעת, כי אתיופיה רוצה במפורש בהמשך השיתוף.

אם כך, הרי לא שמענו עד לעצם הרגע הזה כל הסבר מניח את הדעת. עדיין אין לנו שמש של מושג מה ראה שר החוץ להודיע רשמית ופומבית מה שהודיע. קשה להבין איזו מטרה אמורה היתה ההצהרה הזאת לשרת, ממש כשם שקשה להבין איזו מטרה משרתת הערתו המעליבה של שר החוץ ליהודי ארצות-הברית, שהוא מעריך את מתנהלי שילה יותר מאשר את הציונים שאינם עולים לישראל. אדוני שר החוץ, לעשות את כל אלפי הקילומטרים לארצות-הברית, לחצות את האוקיינוס, כדי לפגוע באחינו היהודים שם, שאת עזרתם ואת סיועם אתה בא לבקש — הרי זה יותר ממשונה.

דב שילנסקי (הליכוד):

האם אתה עצמך אינך מעריך יותר מי שעלה לישראל מאשר מי שיושב בארצות-הברית ומדבר על ציונות?

יוסי שריד (המערך):

אני מעריך הערכה מלאה כל יהודי בארצות-הברית וכל ציוני בארצות-הברית המוכן להושיט לנו סיוע. אני בהחלט לא הייתי בא אליו כדיבורים כאלה כאשר אני מגיע כדי לבקש את עזרתו ואת סיועו. לא הייתי מוצא לנכון לפגוע בו.

חברי הכנסת, אנו רוצים איפוא לשמוע היום דין וחשבון על מסעו זה של שר החוץ ואת הסבריו. זוהי חובתנו. לאחר מכן צריך שיתקיים דיון. אם יתקבלו עלינו הסבריו של שר החוץ — מוטב. אם לאו — תצטרך הכנסת להסיק את המסקנות הנראות לה והמחויבות בתוקף הנסיבות שנתהוו.

ה"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ מ. דיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא ידעתי שאני צריך למסור היום דין-וחשבון על מסעו. לא זה כתוב בסדר-היום. אני מוכן בהזדמנות למסור דין-וחשבון על כך. אבל אני אסיר תודה לחברי-הכנסת יוסי שריד על ששירב מין בשאינו מינו כאשר הזכיר את שאלת המת-נחלים או את תשובתי, הערת, לגבי האשה שעלתה לשילה.

בהיותי בארצות-הברית נשאלתי שאלות רבות. בוודאי רבים מאתנו העוסקים בהסברה, כאשר הם עוסקים בהסברה, חייבים לענות תשובות בשאלת ההתנהלויות.

אולי נסיון להרגיז את נשיא מצרים ולהמריץ אותו לג' חק, מיומחו, את שרשרת המגעים המתנהלים לאחרונה עם ישראל, כדי שאשמת הטירפוד של מגעי השלום תורגם על מצרים, אני יודע? — אולי יעלה מר דיין גם נימוק כזה בדעתו:

שמואל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
מה הקשר?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

חבר-הכנסת טולידאנו, תפתח את המפה ותחשוב. תהא הסיבה אשר תהא, גילויי של שר החוץ גרמו נזק למדינת ישראל ולכן אני חושב, כבוד ראש הממשלה, שהדבר מחייב את פיתוריו של שר החוץ.

אם שר החוץ אינו מתפטר, אם הממשלה איננה נור קטת צעדים כדי לפטר אותו בעקבות פירסומיו, אין ברירה לכנסת, לפי עניות דעתי, אלא לדון בדבר. מאחר שהנושא דיסקרטי מאוד ומחייב התעמקות, ואף כרוך באינפורמציה אשר מן הראוי שלא לדבר בה בריש גלי — ניטיב לעשות אם נעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון. אני מעריך שאם הוועדה תדון בכך לעומק יהיו המסקנות בדבר פיתורי השר מסתברות מאליהן.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני שואל את המציע חבר-הכנסת יוסי שריד: האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון?

יוסי שריד (המערך):
מסכים.

היו"ר מ. ל. מרון:

אני מעמיד להצבעה זו מול זו את ההצעה להעביר את הנושא לוועדה ואת ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-יומה של הכנסת.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה — מינוט

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום — רוב

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יש לי הודעה על הימנעות.

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, להודעה על הימנעות סיעתו מהצבעה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הצהרה של השר דיין בטלוויזיה השווייצית, שישאל מספקת נשק לאת-יפיה — הצהרה שהשר דיין ניסה לתרץ אותה אחרי כן בנימוקים שונים ומשונים — היא הצהרה לא כל כך תמימה. היא לא נמסרה בהיסח-הדעת ולא נמסרה כדי לצאת ידי חובה לגבי אמירת האמת כפי שהשר טען. היא היתה הצהרה מחושבת שהיוותה פרובוקציה לגבי המשטר המהפכני המתקדם באתיופיה. הסבריו המשי-תנים והסתורים של השר דיין, שהסתבך בהכחשת דוב-

אמריקני. עתון איראני, "אמירי", כתב כי הצבא באת-יפיה מקבל סיוע כלכלי, טכני וצבאי מישראל. "פי-גארו" הצרפתי כתב כי קובאנים מחליפים עכשיו את הישראלים באתיופיה. כמורכב נתפרסמו ידיעות מסוג זה בטלוויזיה הג'ורג'יקית בערוץ 13, בעתון "ניו-דיי" בארצות-הברית, בדיווחי סוכנות "רויטר" על אימון גר-חב של אלפי אנשי קומאנדו אתיופים על-ידי מדריכים ישראלים.

(קריאה: אבל אלה אינם שר החוץ של ישראל.)

נוכח הפירסומים האלה, ובתשובה על שאלה של כתב הטלוויזיה בראיון שנתתי בציריך, שווייץ — והוא הסתמך על הפירסומים האלה, ובעיקר על "פיגארו" — מצאתי לנכון להעמיד את הדברים על דיוקם באשר לחלקם של הישראלים. לפי שיקולי השתמטות, מתשובה היתה בדיעבד נותנת אישור לפירסומים המעוותים וה-מגוזמים, ומוטב היה לומר את אשר אמרתי, כלומר ש-ישראל מוכרת כמות נשק קטנה לאתיופיה לפי בקשתה ואינה משתתפת לא בכוח-אדם ולא במטוסים במלחמה באתיופיה.

תודה רבה, אני מציע להוריד את ההצעה מסדר-היום.

שמואל טולידאנו (התנועה הדמוקרטית לשינוי):
אתה מחזיק בדעה זו גם עכשיו?

היו"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל, להצעה

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בא אני להציע לכנסת להעביר את הצעתו של חבר-הכנסת יוסי שריד לוועדת החוץ והבטחון. אינני מתכוון להעביר לוועדה את עניין הקמת "אגודת דוברי אמת" במשרד החוץ — אם כי זו אגודה מעניינת, שאני מכיר אותה עוד מימי הפלמ"ח. גם אינני מציע להעביר לוועדה את ההשוואה בין רחוב יואב בצהלה לבין אגודת חופרי הארכיאולוגיה בשלילה. אני מציע שוועדת החוץ והבטחון תדון בפרשת גילוייו של שר החוץ הישראלי על דבר הסיוע הישראלי לאתיופיה.

להלן הסיבות המפורטות: (א) אין ספק שבעקבות התבטאויותיו של שר החוץ שלנו בציריך סולקו כמעט כל שליחי ישראל, או אפילו כל שליחי ישראל, מאתיופיה. הסילוק לא בא בעקבות הפירסומים ב"לה פיגארו", או באמצעית-תקשורת אחרים אלא בעקבות הפירסום של שר החוץ שלנו. (ב) ברור כי האינטרס הישראלי באתיופיה ובמזרח-אפריקה קיבל מהלומה קשה באשמת שר-החוץ מר משה דיין. על רקע המצב החמור של יחסי ישראל עם כל שכניה של אתיופיה, פרט לקניה, מקבלת מהלומה זו ממדים מקיפים ורחבים הרבה יותר.

שלושה המה ההסברים האפשריים שהביאו את שר החוץ משה דיין לפרסם את דבר הסיוע הישראלי לאת-יפיה: נימוק אפשרי א' — שר החוץ טעה טעות אנו-שית, ובעולם חפוליטי גם על טעות משלמים; נימוק אפשרי ב' — ייתכן שלאחרונה מתגלים בשר החוץ שלנו סימני התאבנות, סנליות בלעז. אין שום צורך שבמדי-נתנו יהיו שרים ממין הזה; תפקידם יותר מדי חשוב; נימוק אפשרי ג' — אולי היתה מחשבה מאחורי מעשיו:

מיות הצודקות את יחסי העמים בתוך אתיופיה העצמאית, המתקדמת, הסוציאליסטית.

מי שעומד בישראל באמת ובתמים לצדה של את-יופיה המתקדמת לא יכול להיות בצד אחד עם מדיניותה של ממשלת ישראל התומכת במשטר האפארטהייד בד-רום-אפריקה, כפי שבא הדבר לידי ביטוי בביקורו של שר-האוצר ארליך בדרום-אפריקה. ממשלת ישראל, התור-מכת במשטרים הגזעניים באפריקה, העוזרת לאימפריא-ליסם ולניאור-קולוניאליסם להמשיך ולשלוט באפריקה, פועלת באותו הזמן נגד מאבקם האמיץ של כוחות ה-קידמה האנטי-אימפריאליסטיים באתיופיה.

האינטרס האמיתי של ישראל הוא בהחלט להתייצב לימין כוחות הקידמה האנטי-אימפריאליסטיים באתיופיה, לימין מאבקם של כל עמי אפריקה לעצמאות ולקידמה נגד האימפריאליסם ונגד הריאקציה. דבר זה מחייב בעת ובעונה אחת מאבק נגד מדיניות ממשלת ישראל, נגד מדיניות התמיכה באפארטהייד בדרום-אפריקה, נגד מדי-ניות העזרה לאימפריאליסם המתנגד לעצמאותם ולהת-קדמותם של עמי אפריקה.

ריה המוסמכים של הממשלה האתיופית, הוכיחו את האופי הפרובוקאטיבי של הודעת השר, הוכיחו שהצהרה זו נועדה בראש-ראשונה להגביר את ההסתה של הכו-חות האימפריאליסטיים וכוחות הריאקציה הערבים נגד המשטר המתקדם, האנטי-אימפריאליסטי והאנטי-פיאודא-לי באתיופיה.

הצהרה זו באה, למעשה, לעזור לכוחות העוינים את המהפכה האתיופית, לתת ביים נשק תעמולתי חלוד ש-יעזור להגברת מעורבותם לצדה של הפלישה הסומא-לית לאוגאדן, שבאה במטרה ברורה — להחניק את ה-משטר האנטי-אימפריאליסטי, המשטר המתקדם של המור-ני העמלים, האיכרים והאינטליגנציה האתיופית, הרוצים לבנות חברה חדשה מתקדמת.

כוחות השלום והקידמה בישראל סולידאריים עם כו-חות הקידמה האנטי-אימפריאליסטיים המהווים כיום את ממשלתה של אתיופיה, סולידאריים עם מאבקם נגד ה-פלישה לארצם, עם מאבקם לבצר את משטרים החדש ו-לפתור בשיתוף פעולה ועל יסוד כיבוד הזכויות הלא-

3. ההוצאה הכרוכה בתכנית חגיגות ה-30 למדינת ישראל

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני מציע שגם נגיד משהו. זה לא בסדר.

היו"ר מ. ל. מרון :

המציעים אינם. אנחנו מסירים את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנו ניגשים עתה להצעה לסדר-היום, של חברי-הכנסת פלאטו-שרון ומשה שחל, על הנושא : ההוצאה הכרוכה בהכנת חגיגות ה-30 למדינת ישראל. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פלאטו-שרון.

(ק ר י א ו ת — — —)

ה. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

נמלת-תעופה בן-גוריון ובמרחב האווירי של ישראל ; ב. מסקנות ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, בנושא : ההוצאות העגומות של העדר חינוך יהודי ; ג. מסקנות ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, בנושא : התכנית ל-שדר את ההצגה "חרבת חזעה" בטלוויזיה.

היו"ר מ. ל. מרון :

אני נועל את ישיבת הכנסת. הישיבה הבאה ביום שני הקרוב, בשעה ארבע אחרי-הצהריים.

היו"ר מ. ל. מרון :

נשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

סגן מוזכר הכנסת ש. יעקבסון :

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת :

א. מסקנות ועדת הכלכלה על-אודות הבטיחות ב-

הישיבה ננעלה בשעה 12:32.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות מ"ג—מ"ה

- א. חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ח—1978 (קרי"א ראשונה).
- ב. סקירת שר התעשיה, המסחר והתיירות על פעולות משרדו.
- ג. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 10), תשל"ח—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ד. חוק הרשויות המקומיות (היטל סעד ונופש) (בי"טול), תשל"ח—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ו. חוק התובלה האווירית (תיקון), תשל"ח—1978 (קרי"א שנייה וקריאה שלישית).
- ז. חוק המילווה (חברות ביטוח) (תיקון מס' 4), תשל"ח—1978 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- ח. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק לקיום תקפן של תקנות-שעת-חירום (השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל — שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), תשל"ו—1976.
- ט. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 9), תשל"ח—1978 (קריאה שלישית).
- י. חוק הספנות (ימאים) (תיקון מס' 3), תשל"ח—1978 (קריאה ראשונה) — תשובת השר.
- יא. סקירתו של שר האנרגיה והתשתית על פעולות משרדו — גמר הדיון ותשובת השר.
- יב. שאילתות ותשובות.
- יג. הצעות לסדר-היום והצעות חוק.
- יד. דבר הכנסת בשבוע הודעות קהילות ישראל עם מאבקם של יהודי ברית-המועצות ואסירי ציון — הצעת קבוצת חברי כנסת.
- טו. התרבות גילויי אנטישמיות והפצת ספרות וטרטים המכחישים קיום השואה — הצעת חברי-הכנסת ח. גרוסמן, ה. זיידל, א. יגורי.
- טז. זירוז משפט מיידאנק והעמדתם לדין של פושעי עים נאציים — הצעת חברי-הכנסת ה. זיידל.
- יז. העדר רופאים בירוחם — הצעת חברי-הכנסת י. ז'אמיר, ת. טובי, ר. מילוא, ש. שטרן-קטן.
- יח. אחזקתם של בתים משותפים — הצעת חברי-הכנסת מ. סבידור.
- יט. השכיחה בצי הסוחר — הצעת חברי-הכנסת מ. אלגרבלי, י. ז'אמיר, מ. כהן, מ. פעיל, ש. שטרן-קטן.
- כ. אי-ביצוע מדיניות פיזור האוכלוסיה — הצעת חברי-הכנסת מ. קצב.
- כא. חוק המועצות החקלאיות (עונשין), תשל"ח—1977 (קריאה ראשונה).
- כב. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 21), תשל"ז—1976 (קריאה ראשונה).

ב. הצעות לסדר-היום לשיבות מ"ג—מ"ה

244. מ. וירשובסקי (התנועה הדמוקרטית לשינוי): עזרה להורי ילדים בעלי נכות של 100%.
245. מ. שחל (המערך): יהודי ארצות ערב וזכויותיהם במשא-ומתן על שלום.
246. י. שריר (המערך): הקשרים בין ישראל לבין אתיופיה.
- 247—248. ההוצאה הכרוכה בהכנת חגיגות ה-30 למדינת ישראל — הצעות חברי-הכנסת ש. פלאטור, שרון, מ. שחל.

ג. מסקנות ביניים של הוועדה המשותפת לעניין שינוי הטיפול במקרי אונס

בישיבת הכנסת מיום ה' באב תשל"ז (20 ביולי 1977) העלתה חברת-הכנסת ת. אשל הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את ההצעה לוועדה שתקבע ועדת הכנסת וזו העבירה אותה לוועדה משותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת הפנים ואיכות הסביבה בהרכב הבא: חברת-הכנסת ש. אלוני — יושבת-ראש, וחברת-הכנסת ב. הלוי, ה. קה, מ. עמאר, וש. שטרן-קטן (מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט), ת. אשל, מ. וירשובסקי, ק. כהן-נא, א. לין, י. יצחקי (מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה) — חברי הוועדה.

הוועדה שמעה את היועץ המשפטי לממשלה פרופסור א. ברק, פרקליט המדינה ג. בך, סגן ראש אגף החקירות במשטרה תנ"צ ד. יעקבי וראש מחלק החקירות במרחב ירושלים פקד אמסלם, ראש המכון לקרימינולוגיה של האוניברסיטה העברית ד"ר מ. אמיר, מנהל היחידה לטיפול באונס בבית-החולים "שערי צדק" ד"ר מ. איזק, מנהל האגף לשירותי תיקון במש"רד העבודה והרווחה ד"ר מ. הורוביץ, נציגי איגוד העובדים הסוציאליים, נציגי אירגון "נשים למען נ"שים", נציגי אירגון ש.ג.ל. (שירות ייעוץ לאורח). הוגשו לוועדה הצעות מפורטות על-ידי הגורמים השונים.

ולאפשר לה למסור באופן בלתי פורמאלי את המידע העשוי לסייע למשטרה לאתר את העברייני. ג. הוועדה ממליצה שמשרד העבודה והרווחה יד-אג לקיים פריסה כל-ארצית של מוקדים לייעוץ ולסיוע לנאנסת ויביא לידיעת הציבור, בדרך פיר-סום או באמצעות הגופים השונים שהוקמו למט-רות ייעוץ וסיוע, את האינפורמציה והכתובות של הגורמים השונים המוכנים לעזור לנפגעת שאי-נה מוכנה לפנות למשטרה או הזקוקה לעזרה נוספת.

ד. הוועדה סבורה שעל משרד החינוך לעודד איר-גון קורסים להתגוננות עצמית במסגרת הגדנ"ע, המתנ"סים וכדומה, על מנת להגביר את תחושת הבטחון העצמי של האשה.

ה. בהתחשב בעובדה שבין קרבנות האונס נמ-צאות לא אחת גם חיילות המשרתות בצה"ל ממ-ליצה הוועדה ליישם המלצותיה בתחום המסגרות השונות של צה"ל, במקביל ליישומן והפעלתן במי-שור האזרחי.

ו. הובא לידיעת הוועדה כי התחבורה הציבורית לישובים מרוחקים אינה מגיעה עד לפתח הישוב אלא, לפעמים, למרחק של מספר קילומטרים ממ-קום הישוב. הרוצה להגיע לישובים מרוחקים אלה נאלץ באין ברירה להיזקק לטרמפים או ללכת ברגל מרחקים גדולים בדרכים שוממות וחשו-רות. מצב זה מגביר את הסיכון של תקיפה ואיר-גס. לנזכר סיכון זה ממליצה הוועדה כי משרד התחבורה יתן דעתו להבטיח ככל האפשר שלכל ישוב בארץ תהיה תחבורה ציבורית שתגיע עד לפתח הישוב בתדירות סבירה.

המלצות מיוחדות

1. המשטרה

א. המשטרה חוציאת פקודות קבע על דרך הטי-פול במקרי אונס בתחנות המשטרה.

ב. במקרה של תלונה על אונס הנמסרת מחוץ לתחנת המשטרה על המשטרה להציע לנפ-געת סיוע, ולפי הצורך לשלוח רכב משטרי להביאה.

ג. תחנות המשטרה יקבלו הנחיות לטפל בקרבן האונס, מתוך התחשבות במצבה הנפשי ולפ-עמים גם הגופני הקשה, והצורך לשמור על כבודו ופרטיותה.

ד. הטיפול בכל תחנת משטרה במקרים של אונס יימסר — ככל האפשר — לאנשים שית-מחו בטיפול בנושא זה, ורצוי שיימסר לנשים.

ה. בתחנות המשטרה תימצא רשימת תורנו-ית של עובדים סיעודיים וכן שמות, מספרי טלפון וכתובות של בתי-החולים שאליהם יש להפנות קרבנות אונס.

ו. בהגיע תלונה על אונס לתחנת המשטרה (ת) ייוזקע מיד העובד (ת) הסיעודי (ת) התורן (ית) אל תחנות המשטרה או לבית-החולים — לפי נסיבות המקרה. העובד (ת) הסיעודי (ת) עצמו

הוועדה נעזרה בעבודתה ביהודית קרפ, לידיה שוק-רון וד. גולדפרב מטעם משרד המשפטים וד"ר עדנה קפלן מטעם לשכת עורכי-הדין. ריכזה את עבודת הוועדה רחל מלחי.

הוועדה מביעה תודתה לכל אלה שהופיעו לפ-ניה, הגישו לה הצעות וסייעו לה בעבודתה.

בשל חשיבות הנושא וכדי לאפשר לגורמים השונים ליישם את המלצותיה בהקדם החליטה הוועדה לחלק את דיוניה והמלצותיה לשני חלקים:

חלק א' דן בטיפול בנאנסת במשטרה, בבית-החולים, ובמסגרות אחרות; חלק ב' דן בסוגיות המשפטיות, לרבות הגדרת העבירה, הליכי המשפט והעונש.

לאחר דיון בנושא מגישה הוועדה את המסקנות הבאות לחלק א'.

מבוא

הוועדה מביעה דאגה נוכח ריבוי מקרי האונס במדינה ומדגישה שיש לראות באונס פשע מתועב ומוזעזע ונגע שיש לבערו מקרבנו. מתוך החומר שהי-בא לפני הוועדה אין ספק כי רק חלק קטן ממקרי האונס מגיע לידיעת המשטרה והציבור (ההנחה המ-קובלת — עד 20%). מסתבר שבחברה הישראלית עדיין יש דעות קדומות לגבי מעמדה של האשה, חירותה, ולגבי המותר והאסור לאשה ולגבר.

טבעי כי במציאות כזו, שבה מוצאות ביטויין דעות קדומות גם במוסדות השונים שיש להם זיקה לנושא האונס, יש רתיעה מצד מרבית קרבנות האונס מלהגיש תלונה על הפשע בשל חששן מפגיעה בשמן הטוב ובפרטיותן.

גישה זו הופכת את האשה הנאנסת, למעשה, ממ-אשימה לנאשמת.

א. הוועדה מדגישה כי יש להחיל את המלצו-תיה בתחום האונס על כל תקיפה או נסיון לתקי-פה על רקע מיני.

ב. הוועדה סבורה שיש להחזיר לתודעת הציבור את הצורך להגיש תלונה בכל מקרה של אונס למען יזכו קרבנות האונס לטיפול שהן זכאיות וזקוקות לו, למען אתר את העבריינים לשם מני-עת הישנותם של מקרי אונס ולמען יבואו האש-מים על עונשם.

ג. יש לעשות בתחום ההסברה והחינוך כדי לשח-רר את האשה הנאנסת מתחושת אשמה ובושה ולהגן על כבודה וזכויותיה כאדם.

ד. יש להדגיש כי על החברה להגן על זכותה החוקית והמוסרית של האשה בכל מקום ובכל זמן וללא קשר לסגנון חייה.

המלצות כלליות

א. הוועדה ממליצה כי בשום שלב לא יינתן פיר-סום לשמה של הנאשמת או לסימנים העשויים לזהות אותה. הוועדה ממליצה שאיסור זה ייקבע בחוק.

ב. על מנת לעודד הגשת תלונות על מקרי איר-גס ממליצה הוועדה לכבד רצונה של האשה הנ-אנסת, אשר אינה רוצה להגיש תלונה במשטרה,

במיוחד לטיפול במקרים של אונס, לבדיקה רפואית ולמתן סעד גופני ונפשי לנאנסת.

א. הוועדה ממליצה שמשרד הבריאות יקבע במרכזים הגדולים בארץ ובכל מקום שהדבר אפשרי בית-חולים שבו יימצא מרכז לטיפול במקרי אונס, דוגמת "שרי צדק". אל מר-כיום אלה יופנו כל מקרי האונס ללא התחשבות בעומס או בתורגות. צוות המאומן במיוחד לטיפול במקרים של אונס ידאג לטיפול הרפואי, הגופני והנפשי של הנפגעת. כן יעמוד צוות זה בקשר עם המשטרה כדי לתת לה את כל האפשרויות.

ב. במקומות שבהם לא ניתן להקים מרכזים כאלה יוצא משרד הבריאות הנחיות מפורטות לחדרי המיון על דרכי הטיפול בנפגעת. הנאנסת תתקבל בחדר נפרד, או לפחות מאחורי פרגוד, ולא תישאל שאלות מיותרות.

לקרבת האונס תינתן עדיפות בקבלת הטייפול בחדר המיון.

ג. הבדיקה, הטיפול והתעודה הרפואית יינתנו על-ידי בית-החולים ללא תשלום.

ד. פרטים על המקרה יימסרו לבני המשפחה בכל ההקדים ורק על-פי בקשת הנפגעת. אם יש בקשה כזו, כי אז על בית-החולים חובה למסור פרטי המקרה למשפחה, אלא אם המשרתה תקבע אחרת.

ה. עם שיתור הנפגעת מבית-החולים יימשך בהתאם לצורך ולפי רצונה של הנפגעת, הקשר אתה, תוך טיפול עוקב על-ידי היחידה המטפלת בבית-החולים או על-ידי העובד(ת) הסייעי(ת), לפי בחירת הנפגעת.

ו. הוועדה ממליצה שתניתן לכל העוסקים והמטפלים בבתי-החולים באשה הנאנסת הדרכה מתאימה כדי ליצור אצלם מודעות ורגישות למצבה של האשה ולזעזוע שעבר עליה.

ז. יש לגבש הנחיות קבע שעל-פיהן יפעלו כל הגורמים בבית-החולים מתוך מגמה להבטיח את האינטרס של האשה הנאנסת בקבלת טיפול רפואי ונפשי בהתאם לצורך, להקטין ככל הניתן כל אי-נוחות הנגרמת לאשה אגב הגשת תלונתה והטיפול בה ולהשיג את הראיות הדרושות לדיון משפטי.

ח. הוועדה ממליצה שתכנית הלימודים בבתי-הספר לרפואה תכלול מידע והדרכה על הבטיחות והטיפול הדרושים במקרי אונס. כן תינתן הדרכה כזו לרופאים שיעסקו בנושא זה בבתי-החולים.

3. עובדי סיעוד

א. משרד העבודה והרווחה ידאג שבכל תחנת משטרה תימצא רשימת התורניות של עובדי הסייעות. שירות הסייעות והתורניות ייקבעו בתיאום עם ארגונים מתנדבים.

ב. העובד(ת) הסייעי(ת) התורן(ית) (ת) יגיע למקום אחרי שיוזמן על-ידי המשטרה בכל מקרה של תלונה על אונס המגיעה למשטרה.

הוא שיברר עם קרבן האונס, האם רצונה בסייעות. כאשר קרבן האונס היא קטינה או חוסה יתלווה העובד(ת) הסייעי(ת) אל הנפגעת בכל מקרה.

ז. המשטרה תאפשר לעובד(ת) הסייעי(ת) להיות נוכחים, לפי בקשת הנפגעת, גם בשעת החקירה, ובלבד שלא תהיה התערבות מצדם בהליכי החקירה.

ח. חקירת המתלוננת לא תתחיל לפני בוקר או(ה) של העובד(ת) הסייעי(ת), אולם הן מנת העובד(ת) הסייעי(ת) לא תעכב ביצוע פעולות הדרושות לשם איתור העבריין.

ט. המשטרה תדריך את החוקרים להקפיד שלא לשאול שאלות לא רלבנטיות לחקירה. במידה שהשאלות נראות כלא רלבנטיות יש להסביר לנחקרת מדוע חשובות שאלות אלה לחקירה.

י. החקירה תתנהל בכל השלבים בחדר שאינו חדר מעבר ושאליו ייכנסו אך ורק האנשים הקשורים במישורין בחקירה.

יא. המשטרה תדאג שבמסדר הויהוי לא יהיו נוכחים אלא מי שנוכחותם דרושה לחקירה, וכי המתלוננת לא תיחשף שלא לצורך בפני המשתתפים במסדר הויהוי. הוועדה ממליצה שתידבק האפשרות שהויהוי ייעשה כשהמתלוננת נמצאת מאחורי פרגוד או זכוכית חד-כיוונית.

יב. המשטרה תדאג בהתאם לצורך להעביר את הנפגעת מייד — עוד לפני החקירה — לבדיקה או לטיפול בבית-חולים. העובד(ת) הסייעי(ת) (ת) ילווה אליה לבית-החולים, או לפי נסיבות המקרה (ת) יגיע ישירות לבית-החולים. בכל מקרה לא תישלח הנפגעת בגפה.

יג. המשטרה תמסור פרטים על המקרה לבני המשפחה רק על-פי בקשת הנפגעת. כשיש בקשה כזו — חובה על המשטרה להודיע על כך לבני המשפחה אלא אם כן הודעה כזו עלולה לחבל בחקירה. במקרים של קטינים וחוסים תימסר ההודעה למשפחה לאחר תיאום עם העובד(ת) הסייעי(ת).

יד. תכנית הלימודים בקורסים ושוטרים תכלול מידע והדרכה על הטיפול והיחס הנכון למתלוננת שהיא קרבן אונס. כן תינתן הדרכה מתאימה מיוחדת לחוקרים ושוטרים שיעסקו בנושא זה.

טו. הוועדה ממליצה לפני המשטרה לדאוג במיוחד להכשרת נשים לתפקידי החקירה והטיפול המשטרתי ולעשות למען יעברו החקירה והטיפול בנאנסת לידי נשים.

2. בית-החולים

הוועדה סבורה שיש לעשות להיערכות של בתי-החולים וחדרי המיון ברחבי הארץ לשם טיפול נכון בנפגעת קרבן האונס. הוועדה שמעה על הנהיגת הנערך בבית-החולים "שרי צדק" בירושלים, המקיים ליד חדר המיון שלו צוות מאומן

ו. העזרה הסיעודית תינתן ככל האפשר על-ידי נשים.

ז. משרד העבודה והרווחה באמצעות הגופים השונים שהוקמו למטרות אלה — כגון ש.ג.ל., שלו סניפים ברחבי הארץ — יביא לידיעת הציבור מידע על הגופים השונים המוכנים לטפל במקרים של אונס ועל כתובותיהם.

ח. עובדי סיעוד ומתנדבים אחרים יתחייבו לשמור על מידע, שהגיע לידיעתם תוך מילוי תפקידם, כמידע חסוי.

ג. העובד(ת) הסיעודי(ת), לאחר שהועק(ה) אל תחנת המשטרה או אל בית-החולים, (ת)ילווה אל הנפגעת בשלבים השונים של הטיפול בה, אם רצונה בסיועו(ה). כאשר קרבן האונס היא קטינה או חוסה, (ת)ילווה העובד(ת) הסיעודי(ת) אל הנפגעת בכל מקרה.

ד. העובד(ת) הסיעודי(ת) (ת)ימשיך לעמוד בקשר עם הנפגעת גם לאחר שחרורה מבית החולים, בהתאם לצורך.

ה. יש לדאוג שהעובדים הסוציאליים, הפסיכולוגים והמתנדבים האחרים שיעסקו בנושא זה יקבלו הכשרה מיוחדת לכך.

ד. מסקנות ועדת הכלכלה בדבר בטיחות התעופה האזרחית בנמל התעופה בן-גוריון ובמרחב האווירי של ישראל

גוריון ובמרחב האווירי של ישראל ממליצה הוועדה:

1. יירכש בהקדם מכ"מ טרמינאלי חדש, Primary Radar אשר יאפשר זרימה חלקה ובטוחה של התנועה מנמל-התעופה ואליו בפיקוח צמוד. מכ"מ זה ימנע ממטוסים להיקלע לתנאי מזג-אוויר חרי-גים, כגון סופות רעמים בחורף, תוך עקיפת נתיבי אוויר קבועים.

2. תוזרו קבלתו והפעלתו של המידמה (סימור לאטור) להדרכות והשתלמות של פקחי טיסה.

3. תושלם בהקדם החלפת התאורה במסלול 26 לרבות התקנת ASI (מערכת תאורה המשמשת לטיס כעור להנמכה לנחיתה) ותשופר מערכת בקרת התעופה.

4. תקודם סלילת מסלולי הסעה למסלולי ההמראה והנחיתה הקיימים.

5. יוארך מסלול 21—03 וימוכשר כך שיתאים להמראות ונחיתות של כלי טיס גדולים.

6. תתוגבר המחלקה העוסקת בחקר תאונות ותקריות, ותישקל עליידי שר התחבורה האפשרות של מתן סמכויות ענישה לראש המינהל לתעופה אזרחית.

7. ייקבעו שדות משניים לנתיב"ג, הן מצפון והן מדרום לו, עליידי הכשרת מסלולים בשדות-תעופה קיימים.

8. על משרד הפנים ועיריית תל-אביב לפעול להעברת מובלת חיריה ממקומה הקיים, או שבמקומה יקום מיתקן שריפה ומיחזור קונבנציונאלי. עד שהדבר ייעשה יושמדו בהתמדה ריכוזי הצפורים בה עליידי הנהלת נתיב"ג.

9. יאוחרו כללי הטיסה האזרחית והצבאית. כן תיבחן אפשרות מיוזג הבקרה האווירית הצבאית והאזרחית תחת ניהול אחיד.

10. הוועדה רושמת לפניה את תוכן המסמך שהוגש לה עליידי משרד התחבורה בנושא הבטיחות וכן את הודעת משרד התחבורה, כי במסגרת הרישום לשדות-תעופה תינתן קדימות לנושאי הבטיחות

בישיבת הכנסת ביום ד' בטבת תשל"ח (14 בדצמבר 1977) העלה חבר-הכנסת י. חמיר הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הנושא הועבר לוועדת הכלכלה אשר הקימה מתוכה ועדת משנה בהרכב הבא: חבר-הכנסת ג. יעקבי — יושב-ראש, מ. חריש, מ. דקל, מ. סבידור, א. יגורי, א. אבטבי — חברי הוועדה.

ועדת המשנה בדונה בנושא שמעה את מנכ"ל משרד התחבורה מר א. שילו ואנשי משרדו, את מר אריה רביב מנכ"ל רשות שדות תעופה, את מר אריה עוז יושב-ראש איגוד הטייסים, ואת חבר-הכנסת י. תמיר. לוועדה אף הוגשו מסמכים בכתב. על בסיס סיכומי ועדת המשנה הגיעה ועדת הכלכלה למסקנות ולהמלצות הבאות:

מסקנות

א. המרחב האווירי של ישראל מוגבל ביותר בקנה מידה בינלאומי. במרחב זה פועלות בעת וב-עונה אחת שתי מערכות תעופתיות — אזרחית וצבאית. שני מרכיבים אלה גורמים לכך כי מערכת הבטיחות התעופתית היא מתוחה למדי ומצריכה עירנות מירבית מצד כל המפעילים אותה — טייסים, אנשי פיקוח והבקרה האזרחית והצבאית — כדי לשמור על בטיחות המטוסים באוויר, וזאת על אף מזג-האוויר הנוח השורר בישראל ברוב חודשי השנה.

ב. הוועדה סבורה כי לרשותם של מפעילי המערכת אין עומד עתה כל הציוד הטוב ביותר לצרכים אלה. היעדרו של ציוד כזה גורם לעיתים להרגשת אי-בטחון אצל המשתמשים בנמל-התעופה ובמרחב האווירי של ישראל ועלול לגרום לעיתים למצבים של "כמעט תאונה" או תאונה אווירית.

ג. המובלה בחיריה — מלבד היותה מטרד אקולוגי בגלל ריכוז צפורים בה — היא מפגע בטיחותי למטוסים הממריאים ונוחתים בנמל-התעופה בן-גוריון.

המלצות

כדי לשפר את בטיחות התעופה בנמל-התעופה בן-

12. הוועדה מבקשת משר התחבורה לדווח לה בעוד שישה חודשים על ביצוע המלצות הוועדה ותכניות המשרד כפי שהוגשו לה.

חות; הוועדה פונה לשר האוצר ולשר התחבורה להסדיר מימון ביניים שיאפשר הגשמת התכנית.
11. הוועדה פונה למשרד התחבורה לשתף את איגוד הטייסים בבירור בעיות הבטיחות.

ה. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בדבר התוצאות העגומות של העדר חינוך יהודי

הן אמצעים חשובים להעמקת התודעה היהודית-ישראלית של הנוער.

2. הוועדה סבורה שאין לטפל בבעיות היסוד של החינוך לתודעה יהודית רק על בסיס עבודת המ.א. של הגברת שולמית זיו שטיפלה בבעיות של דר-כי הוראת הספרות.

ועדת החינוך ממליצה לבדוק את התמצאות התלמידים ברעיונות ובמושגים מהמורשת היהודית באמצעות מחקר מקיף במערכת החינוך לכל זר-מיה.

3. ועדת החינוך מחליטה לקיים יום עיון בהש-תחפות הוגי דעות ומחנכים בנושא החינוך הי-הודי.

מליאת הכנסת העבירה ביום ד' בטבת תשל"ח (14 בדצמבר 1977) לדיון בוועדת החינוך והתרבות הצעה לסדר-היום שהגיש חבר-הכנסת ש. לורינץ בנו-שא הנ"ל. הוועדה דנה בנושא במשך שתי ישיבות ובמהלכן שמעה דברים מפי עורכי מחקר בתחום הור-ראת הספרות העברית, מחקר אשר בעטיו הגיש חבר-הכנסת לורינץ את הצעתו. כן שמעה דברים מפי היושב-ראש היוצא של המזכירות הפדאגוגית ומפי היו-שב-ראש החדש.

ואלה מסקנות הוועדה:

1. ועדת החינוך והתרבות קובעת כי הקניית ער-כי המורשת היהודית כפי שמצאו את ביטויים בספרותנו במרוצת הדורות, והכרת מושגים ומור-נחים מן ההווי והמנהגים של המסורת היהודית,

1. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בעניין התכנית לשדר את ההצגה "חרבת חזעה" בטלוויזיה

רנת הסרט היה מסורה בדין למליאת הרשות.
3. ועדת החינוך והתרבות סבורה כי העקרון של חופש היצירה האמנותית אינו ניתן לעירעור. הווי-עדה מודעת לכך שכל טיפול בנושא יהודי-ישי-ראלי פנימי עשוי לגרום להתעוררות מחשבתית מגוונת, המוכיחה את כוחה של החברה הישראלית להתמודד עם בעיותיה.

4. הוועדה מדגישה את חובת רשות השידור לשדר תכניות חינוך, בידור ואינפורמציה ולהבי-טיח כי בשידורים יינתן מקום לביטוי מתאים של השקפות ודעות שונות הרווחות בציבור.

5. ההתעניינות הציבורית במלחמת העצמאות וברקע ההיסטורי שלה מחייבת את רשות השי-דור להכין סדרת שידורים מקיפה על תולדות המאבק הציוני וצדקת מפעלנו הלאומי.

מליאת הכנסת העבירה ביום י"ז בשבט תשל"ח (25 בינואר 1978) שתי הצעות לסדר-היום שהעלו חברי-הכנסת ק. כהנא וע. הדר (הורביץ) בנושא הנ"ל. הוועדה דנה בנושא במשך 5 ישיבות שבמהלכן שמ-עה דברים מפי נציגי הוועד המנהל של רשות השי-דור.

ואלה מסקנות הוועדה:

1. ועדת החינוך והתרבות מתייחסת בחיוב לק-יומו של ויכוח ציבורי על שידורים בטלוויזיה, הן לפני השידור או ההקרנה והן לאחריהם.
2. הוועדה קובעת כי לכנסת שמורה הזכות להתי-יחס לכל אשר נעשה במדינה. בחוק רשות השי-דור האצילה הכנסת מידה גדולה של אוטונומיה לרשות השידור ועל כן אין הוועדה מתערבת בשיקולי מליאת רשות השידור וההחלטה על הק-